

Keyifli Okumalar Dileriz

Binlerce kategoride milyonlarca PDF e-kitap, ders kitapları, dergiler ve romanlara platformumuz üzerinden ücretsiz ulaşabilirsiniz.

RESMİ WEB SİTEMİZ

<https://rantey.org>

Yedek ve Duyuru Kanallarımız

Sitemize erişim engeli gelmesi veya adres değişikliği durumunda aşağıdaki kanallardan güncel giriş adresine erişebilirsiniz:

- Telegram: <https://t.me/birkitapbir>
- WhatsApp Kanalımız : <https://whatsapp.com/channel/0029VbDHv8uE50Us4lvMoc0Y>

Hélène Deutsch

KADIN PSİKOLOJİSİ

1. KİTAP

Annelik Ruhu ve Cinsiyet

ÖZGÜ YAYINEVİ

Cağaloğlu, Emek han — İstanbul

Ücretsiz PDF Kitap Arsivi - <https://rantey.org>

PSİKANALİZ SERİSİ

Hélène Deutsch

KADIN PSİKOLOJİSİ

1. KİTAP

Annelik Ruhu ve Cinsiyet

Çeviren :

Dr. HALİS ÖZGÜ

ÖZGÜ YAYINEVİ

Ücretsiz PDF Kitap Arşivi <https://istanbul.org.tr>

ERSA MATBAACILIK KOLL. ŞTİ.
Cağaloğlu, Aydınlar Han — İstanbul

Ö N S Ö Z

Ruhsel ve fizyolojik süreçler (vetire - processus) arasındaki karşılıklı bağıllık hiçbir yerde kadının üreme fonksiyonunda olduğu kadar iyi görünmez. Anneliğin psikolojik yanları incelenirken buradaki karışıklıkları yalnız bu alanlardan birinde değil diğerinde de aramak gerekir. O kadar ki, normal psikolojik çatışmaları, bir ölçüde, biyolojik anelik sürecinde karışıklıklar yaratmayan bir kadın yok gibidir. Bunun için bu kitap kısırlık, çocuk düşürme, gebelik, doğum, emzirme, ilh., gibi arızalar, çeşitli anormal fizyolojik süreçler üzerinde duracaktır. Bununla beraber, normalden fazla uzaklaşmaktan daima sakındığım için, bu patolojik görünümlere şöyle bir dokunulmuştur. Onları başka bir eserde daha tam bir şekilde ele almağı düşünüyorum.

Kadın ruhunun dokusunu etkileyen sosyal ve kültür faktörleri için de aynı şeyleri söyleyeceğim.

H. D.

SOSYAL VE BİYOLOJİK FAKTÖRLER

İnsan kendisini çevreleyen dünya ile iki türlü münasebet kurar. Bu münasebetlerden ilki Ben'in bireysel tecrübesidir. İnsan sadece kendi Ben'i ile münasebette bulunan bütün dış olayları orada algılar. Bu tecrübe duygu organlarının dolaysız izlenimlerini birleştirir. Kendi yaşamına bağlandıkları ölçüde bu izlenimlere anlam verir. İkinci bir tecrübe şekli vardır. Bu tecrübe şekli şu oluta (vakıa - fait) dayanmaktadır : Her insan bütün varlığı ile, uzun tarih zincirinin bir halkası, ebedî yaşamının bir kıvrıntısı, kabarcığıdır. Bu tecrübe şeklinde, varlık sadece kişisel geçmişle meydana gelmez. Bireysel tecrübeye zaman dışı bir arka plan, ebedilik, ölümsüzlük görünüşünü verir.

Kadın annelikte dolaysız bir şekilde bu ölümsüzlük duygusunu duymak hususunda mükemmel bir fırsat bulur. Kadın üreme fonksiyonu sadece bireysel, tek, tekrarlanan ve biyolojik planda yer alan bir iş değildir. Tam tersine, böyle biyolojik olaylar insanlığı yaratıcı uçtan yok edici uca götüren evrensel bir hareket, yaşamın ölüm karşısındaki zaferi gibi düşünülebilir. Bu biyolojik tezahürlerin böyle bir anlayışı ilkel duygularda, din inançlarında ve en mütekâmil felsefe görüşünde

yer almaktadır. Bunu dolaystz ve bireysel olarak kadının üreme işinde inceliyebiliriz.

Annelik, öte yandan, bireysel bir tecrübe olarak, sadece biyolojik bir süreç (vetire - processus) temsil etmemektedir. Annelik aynı zamanda, gerçek tecrübeden yıllarca önce ortaya çıkan çok sayıda bireysel tecrübelerin, hatıraların, arzuların özetlendikleri psikolojik bir yaşayışı da göstermektedir.

Psikolok, lâbaratuvarında bireysel tecrübeleri kendisine öznel bir şekilde gördükleri gibi gözler ve tahlil eder. Bu şekilde elde ettiğimiz yaşam görüşü gelişmelerden uzak değildir. Yalnız çok sayıda gözlemlerden bazı genel sonuçlar çıkarabiliriz. Burada iki sorun ortaya çıkmaktadır. Birincisi şu şekilde ifade edilebilir. Gözlemciye nesnel sonuçları ifade etmek imkânını veren bireysel geçici unsurlardan uzak psikolojik olaylar var mıdır? Tersine olarak, kadının üreme fonksiyonunun bireysel psikolojik yanları evrensel biyolojik ve sosyal olutlaramı (vakia - fait) dayanmaktadırlar? Bu soruyu biyolojistlere ve sosyoloklara bırakabiliriz. Psikolok tarafından gözlemleri yapılan olayların ne dereceye kadar genel kanunlara tabi olduklarını, daha doğrusu, biyolojik bakımdan meydana geldiklerini söylemek biyolojistlere düşmektedir. Onların hangi ölçüde sosyal etkilerle meydana geldiklerini söylemek de sosyoloklara ait bir iştir.

Psikoloğun işi zamanla ve yerle sınırlanan bazı psikolojik olutları gözlemek ve anlatmaktır.

Bununla beraber, kimi psikolokiar, kültür faktörlerini öne sürmek ve psikolojik unsurun tamamıyla şu ve ya bu sosyal dokuya bağlı olduğunu ispatlamak için çaba göstermek suretiyle psikolojik görüntülerin anlaşılmasına büyük bir yardımda bulunabileceklerine inanmaktadırlar. Bu psikoloklardan bir/kısmı kadının bir sosyal düzendeki yeri, ailede ki rolu ve bu faktörlerin sosyal bir olay gibi düşünülen annelik psikolojisinde yaptıkları etkiler üzerinde durdular. Diğer sosyal kurumların, ideolojilerin anneliğin biyolojik fonksiyonları psikolojisi üzerinde yaptıkları etkileri belirtmektedirler.

Annelik probleminin sosyal yanının ilk örneği olarak bu günkü toplulukta kadının oynadığı rolu açıklamaya çalışalım ve savaş öncesi avrupalı ve Amerikalı kadınların durumlarını karşılaştıralım. Amerikalı kadın, iyice bilinen nedenler yüzünden, daha fazla bağımsızdır. Daha doğrusu, Amerikalı kadının hakları ve sosyal görevleri erkeklerin haklarından ve sosyal görevlerinden birçok Avrupa memleketlerindeki kadar farklı değildirler. Yalnız, aslında memnun edici bu hali daha yakından incelediğimiz zaman sürekli bir gelişmenin sonucu gibi değil, geçmiş bir devirden kalma birşey olduğunu anlarız. 19. uncu yüzyılın başında, medeniyet Amerika'ya girdiği zaman kadınlar erkeklerin ya-

nında öncülerin önemli işlerini yapmak için biyolojik eğilimlerini baskılamak zorunda kaldılar. Onlardan metanet ve faal bir zafer ruhu isteniyordu. Kadınlar kocaları ve erkek kardeşleriyle beraber yeni ele geçirilen bu kara parçasında yaşamın korkunç zorluklarıyla savaştılar. Cinsel rollerinde erkeklerden daha az sayıda oldukları için, olağan üstü bir değer kazandılar. Görüldüğü gibi, çeşitli faktörler Amerikalı kadına eşitlik, hatta, üstünlük sağlanmasına yardım ettiler. Bununla beraber, Amerika kolonileştirildiği andan itibaren kadının sosyal durumunu engellemek ve cinsler arasındaki ayrılığı kaldırmak amacını güden akımlar kendilerini gösterdiler. Önceleri pek az göze çarpan bu akımlar yavaş yavaş kuvvetlendiler. 19. yüzyılın sonunda, Amerikalı kadının rolü yavaş yavaş avrupalı kadının rolüne benzemeğe başladı. Onun cinsel konu olarak, olağan üstü değeri, azlığı azaldığı ölçüde, önemini kaybetti. O sıralarda Amerikalı erkekler hızla gelişen bir medeniyette yeni kaynaklar bulmak için çetin bir mücadeleye girişmişlerdi ve aile, din, kültür problemleriyle uğraşmak için az bir zaman bulabiliyorlardı. Bunun için bu işleri tamamiyle kadınlara bırakmışlardı. Onların manevi ve bir dereceye kadar da, zihinsel üstünlüklerini kabul etmişlerdi. Hatta, Amerikalı kadın, o zamana kadar elde edemediği çok büyük sosyal ve politik avantajlar sağlamıştı. Kadının

egemen durumu, özellikle, ailede çok kuvvetli idi. Kadın egemenliğine Amerika topluluğunun bazı sınıflarında Avrupa'dakinden ziyade raslanmaktadır.

Amerikalı kadının durumunun bu görüş tarzı üzerinde durabiliriz. Fakat görüşümüzü değiştirdiğimiz, olutları daha yakından incelediğimiz takdirde bu tüm mukayesenin sadece bazı sosyal tabakalara uygulanabileceğini, bizim Amerikan kadın tipine Avrupanın bir çok bölgelerinde iyice belli olmuş sosyal sınıflarda sık sık raslanılabileceğini anlarız. Burada savaş öncesi orta sınıf alman kadınının rolunun aynı sosyal sınıftaki Fransız kadının rolundan, sosyal ve kültürel şartlardaki benzerliklere rağmen, farklı olduğunu da belirtelim.

Verdiğimiz örnek başka sorunları ortaya atmaktadır. Amerikada gözlemlerini yaptığımız şekilde sosyal nedenlerin sonucu sabit midir? Yoksa bu sonuç sonraki sosyal oluşla yok olurmu? İlerleme daima aynı yöndemi olur? Olmaz mı? Niçin? Psikolojik ve biyolojik faktörler sosyal oluşun sonuçlarını önlemek için harekete geçerler mi? Egemen kadının sosyal oluşun bir sonucu olduğunu farzedelim. Her kadın elde ettiği durumdan kendisi ve çevresi karşısında aynı şekilde yararlanır mı? Meselâ, yeni - İngilere'deki egemen kadın çocuklarının manevî kişiliğini yaratmağa çalışır. Bundan başka onun ailede babaya verdiği yer ta-

şıdığı maharete bağlıdır. Onu önemsizleştirdiği ve değersiz bulduğu takdirde çocuklarında derin psikolojik ihtilâflar yaratır. Kendisi de bir kadın olarak mutsuz olur ve tatmin edilemez. Fakat, üstün sosyal durumuna rağmen, kadınlık seziş ve duygusal sıcaklık yeteneğine sahipse değişik sonuç yaratan bir etki yapar.

Başka tipteki egemen bir kadın durumundan saldırganlığını tatmin için yararlanır. Sıcak duygusal kadınlık yaşamından yoksun olur. Böyle olunca, sosyal eşitlik bir felâket gibi görünür ve reaksiyoner görünmek tehlikesi pahasına, bu kadının aile otoritesinden yoksun edilmesi isteği duyulabilir. Bu egemen kadın tipine yalnız Amerika'da raslanmadığını bir daha tekrar edelim.

Daha başka birçok örnekler verebiliriz. Bu örneklerdeki benzer sosyal determinasyon halleri psikolojik bakımdan birbirlerine uymayan reaksiyonlara yol açarlar.

Benzer sosyal etkilere karşı gösterilen reaksiyonların bu farklılığına, değişik kültür şartlarındaki reaksiyon benzerliklerine rağmen anne ile çocuk arasındaki bazı heyecan münasebetleri o kadar kuvvetli, esaslıdır ki bütün sosyal, bireysel ayrılıkları aşarlar. Almanya'da ırk kininin son noktasına ulaştığı 1933 yılında hıncahınç dolu bir trende Viyana ile İsviçre arasında bir yolculuk

yaptım. Yolcuların çoğu kadındı, özellikle, Almanya'yı terkeden ortadoks müsevi kadınlardı. İki tane de işçi kadın vardı. Bunlar şüphesiz siyaset bakımından mimli kimselerdi. Kollarında nazi işaretini taşıyan, o zamanki Almanya'nın tipik müfrit iki Alman kadını da vardı. Bunlar diğer yolculara müstehzâ bir şekilde bakıyorlardı. Gün ağarırken, tren önemli bir gara giriyordu. Biri bir sabah gazetesini getirdi. Başlık dağda kayak yapan tanınmış genç bir nazi şefinin bir çiğ altında kaldığını anlatıyordu. Sonra, genç adamın annesinin organize ettiği aramalardan söz açılıyordu. Anne ıztırap içinde dolaşmıştı ve kendini kaybedinceye kadar karla, buzla mücadele etmişti. Kadınlardan biri yüksek sesle bu olayı okudu. On dakika sonra kompartımanda ne hakir görülen müsevi, marksist, ne de nazi kadın vardı. Yalnız ortak annelik duygularında heyecanlanmış ve tanımadıkları başka bir anneye yanan kadınlar bulunuyordu.

İkinci dünya savaşına katılan Amerikalı erler, memleket özlemini duydukları ve ya büyük yoksunluklara katlanmak zorunda kaldıkları zaman sık sık anneleri tarafından hazırlanan yemeklerden söz açıyorlardı. Aynı şekilde birinci dünya savaşında Alman erleri annelerinin yaptıkları yemekleri anıyorlardı. Böylelikle sembolik şekilde kuvvetli çocukluk anne özlemini belirtiyorlardı. Şu veya bu kara parçasında insan kuvvetli bir tehli-

ke veya ölümle ne zaman karşılaşsa, annesine ait kuvvetli ve derin bağlılığının meydana geldiği yerin sosyal, kültürel şartları ne olursa olsun, annesini anar.

Bütün hallerde, bir yandan herhangi sosyal bir duruma karşı gösterilen bireysel reaksiyonlarla, öte yandan da derinliğine kök salmış çevreden bağımsız, psikolojik bir anlam taşıyan evrensel bir insan unsuru ile karşılaşırız. İnce eleyen ve sık dokuyan psikolojik karşısına çıkarılan problemleri ancak sosyoloji ve biyoloji alanlarında toplanmış bilgiler yardımıyla esaslı bir şekilde anlayabileceğini bilir.

Sosyal bir olay olarak annelik tarihi hakkında veriler bulmak için antropolojistlere baş vurduğumuz zaman birbirine aykırı düşen iki metodla karşılaşırız. Biri uzun zaman kabul edilen faraziyeyle dayanan ataerkillik nazariyesini temsil etmektedir. Bu faraziyeyle göre erkek, fizik kuvveti ve zihin kapasiteleri sayesinde, daima soyunun yol göstericisi olmuştur. Bu faraziye bilim araştırmalarıyla çürütülmüş veya budanmıştır. Çeşitli milletlerde, bütün aile haklarının babaya değil anneye ait olduğu meydana çıkarıldı. Çeşitli eski kanunlar ataerkillikten önce yer alan anaerkillik şemasını meydana getirmek imkânını verdiler. Bachofen ilkel topluluğun aynı anneden gelen aynı kandan varlıklar gurubu olduğunu öne sürdü.

Anaerkilliğin ataerkillikten önce geldiği, kadınlar hükümetinin insan topluluğunun ilk şeklini temsil ettiği faraziyesi sert münakaşalar konusu oldu. Bazı sosyal ve adlî sistemlerde, kadının, anne olarak, üstün bir yer tuttuğu kabul edilmek istenmişti. Bachofen'in bir genel kadın egemenliği evresinin bulunduğu, bu egemenliğin yerini sonraları ataerkilliğin aldığı hususundaki iddiası büyük bir şüphecilikle karşılaştı ve çoğu zaman basit bir yamılma gibi reddedildi.

Bugün antropolojistler iki insan ailesi tipinin bulunduğunu söylemekte anlaşılmaktadır: Roma kanunundaki Patria Potestas da ifade edilen ve modern toplulukta benimsenen ataerkil ve anaerkil ailedir. Anaerkil ailede akrabalık anneden gelmektedir ve miras kadın soyunu izlemektedir. Bu son topluluk şekli modern antropolojistler, meselâ, Minkowski tarafından yeni Gine takım adalarından biri olan Trobriand'da doğrudan doğruya incelenmiştir.

Anaerkil nazariyesinin hararetli taraftarı Briffault, anneler adlı kitabında karşı nazariyeyi tenkit etmektedir. Delilleri biyolojik faktörlere dayanmaktadır. Ona göre, insanın dışında, hayvanlar dünyasında gözlemleri yapılan sosyal münasebetler sosyal içgüdülere değil üreme fonksiyonlarına dayanmaktadır ve babalık, hayvan dünyasında sadece küçük bir rol oynamaktadır.

Aile topluluğu anne ile yavrularından meydana gelir. Erkek onlara katılabilir. Fakat onun rolü azdır ve fonksiyon bakımından önemsizdir.

Ebeveyinlik münasebeti anne ile yuvası arasındaki münasebetten ibarettir. Babalık diye bir şey yoktur. Hayvan ailesi, insan ailesi gibi, erkeğin ve dişinin birleşmesinin bir sonucu değil, fakat annelik fonksiyonlarının bir sonucudur. Anne bu ailenin tek merkezi ve tek bağıdır. Erkek ve dişi varlıklarını devam ettirmek için iş birliği yapmazlar. Koruma işi erkek tarafından değil dişi tarafından sağlanır. Barınak, yer değiştirmeler, gurubun davranışı sadece dişiye bağlıdırlar. Hayvan ailesi cinsel isteklerden değil fakat annelik isteklerinden meydana gelen bir topluluktur. Bu topluluk baba tarafından değil anne tarafından yaratılır.

Briffault, insan topluluğunun bütün sosyal duygularının anne — çocuk münasebetinden meydana geldiklerini söylemektedir. Bu duyguların başlangıcını, çocuğun annenin korumasına muhtaç olduğu uzak bir geçmişte aramaktadır.

İnsan soyunun ve topluluğunun başlangıcında yer alan bu yaratıcı faktörler annelik isteklerinin faaliyetlerine bağlıdırlar. Bu yaratıcı faktörler, annelik etrafında toplanan hayvan ailesi üzerinde bu isteklerin yaptıkları elverişli aksiyondan meydana gelmektedirler.

Briffault'e göre, sosyal başlangıçlar hakkındaki anaerkil nazariyesi bu oluşun bir sonucudur.

Sözü bitirmeden, Briffault'un feministlerin görüşlerine karşı kuvvetli itirazlarda bulunduğunu belirtelim.

Münevver kadınların anaerkil nazariyesine fazla bağlı olmalarının nedeni açıktır. Bu kadının sosyal yetersizliği hakkındaki iddiaya ve devirlerindeki medeniyetin adaletsizliğine karşı yapılan bir protesto şeklidir.

Birbirlerini tutmıyan antropolojik nazariyeler labirentinde yolu bulmak zordur. Geçmişe ait incelememiz birbirleriyle çok çelişen sonuçlara ulaştı.

Psikoloji de tarih değerlendirilmelerinde daima etkin bir yardımcı değildir. Arayıcının geçmiş zamanda gördüğünü hayal ettiği her şey her şeyden önce kendi sübjektif tecrübeleriyle, bir nevi yeni kendisiyle ve uzun zamandan beri kaybolmuş bir dış dünyaya aktardığı ruh dünyasıyla karşılaşır.

Onun, «bilim» yolu ile dünyaya ait objektif bir görüşe ulaşmak amacıyla yaptığı ümitsiz çaba kendisinden uzaklaşabilmek için yaptığı büyük bir teşebbüsten başka birşey değildir. Bu çaba genel olarak, ancak kısmen başarıya ulaşabilir. Bir bilgin olarak, gerçeği, keşfettiği olutları organize ederek bulmağa çalışmaktadır. Fakat onun değeren-

dirmeleri daima sübjektiftirler. Bir antropolojist olan Minkowski, antropolojik değerdendirmelerden kuşku ile söz açmaktadır.

Bilim nazariyelerinin öznelliğı, dürüst bir şekilde nesnellığe ulaşmak için çaba gösteren bir bilginin yaşamı psikanaliz ile incelenmeğe tabi tutulduğu zaman anlaşılır.

Mutlu bir şans eseri, bu problemleri inceliyen küçük bilimsel bir mahfilin birçok üyesi bu incelemeğe razı oldular. Yalnız elde edilen bazı sonuçları söyleyeceğim. Anaerkil nazariyesinin hareretli taraftarları erkeklerin ve kadınların bilimsel düşüncelerinde tamamiyle bilinçsiz nedenlerin etkileri altında kaldıkları görüldü. Hepsi de aynı psikolojik tipten değillerdi. Çoğu zaman birbirlerinden farklı kimselerdeki düşünce benzerlikleri taban tabana zıt eğilimlerden ileri geliyorlardı. Meselâ, bir antropolojist anaerkil nazariyesine inanıyordu, çünkü, nevrotik olarak durdurulmuş bir kinie kendi babasının ataerkil otoritesine karşı beyhüde yere mücadele ediyordu. Bir başkası, çocukluğunda taptığı, sonra ideal isteklerini kırdığı için soğuduğu annesinin yerini geçmiş zaman «büyük anne» sine vermek istiyordu. Gerçekten, eskiden kudretli annesini, çok önce tamamiyle kaybettiği anneyi yeni baştan bulmak için bu efsanevî varlıktan yardım istediğini anlamıyordu. Genç bir antropolojik tarafından erkek üstünlüğü ve ataerkil nazariyesi

lehine ortaya attığı objektif» bir çok delillerin onun narsist gururuna dayandıkları görüldü. Aynı düşüncelere sahip bir başka taraftar babasını geçmişteki babalarda ebedi aktif bir prensip gibi bağlı olmak istediği otoritede arayarak babası karşısındaki pasif durumunu kurtarmağa çalışıyordu. Sübjektif etkilerin objektif bilim üzerindeki rolunu bu şekilde belirtmenin nedeni bilimin değerini azaltmak isteği değil, bu konularda gösterilmesi gereken ihtiyat zorunluğunu belirtmektir.

Birçok deliller, ilk sosyal organizasyonların temelinin organik süreçlerde aranması gerektiğini bildiren nazariyenin lehindedirler. Daha özel bir şekilde, anne — çocuk münasebetinin bir oluş evresi ilk sosyal organizasyonun öncüsü gibi görünmektedir.

Annelik problemini ikinci şekilde sosyolojik bakımdan ele almak konusunda, bir uzmanın şu sözlerini alacağız :

Kısaca özetliyeim ve topluluğumuzda anneliği etkileyen sosyal faktörleri açıklayalım. Annelik, medeniyetimizde manevî, dinî, hatta, artistik bir idealdir. Gebe bir kadın kanunun ve geleneğin himayesi altındadır. Kutsal bir varlık gibi tanınmalıdır. O da kendi durumu ile övünmelidir ve mutluluk duymalıdır. Tarih ve etnografik bilgiler burada gerçekleşebilen bir idealin söz konusu olduğunu

doğrulamaktadırlar. Modern Avrupa'da Polonya ortodoks yahudi cemaatları bunu uygulamaktadırlar. Bu cemaatlarda, gebe bir kadın gerçek bir saygı görür ve durumu ile övünür. Arı hiristiyan topluluklarında buna karşılık, gebelik aşağı sınıflarda bir yük, bir felâket gibi sayılır. Vakıtlı kimselerde gebelik, bir sıkıntı, rahatsızlık nedenidir. Annenin doğumdan önceki durumunun sonraları çocuğu için duyduğu duygular üzerinde etki yaptığını kabul etmemiz gerektiğine ve bu durum çevreye, sosyal değer ölçülerine göre fazla değiştiğine göre bu sosyolojik problemlerin daha yakından incelenmeleri önemlidir.

Doğumda, annenin içgüdüsel davranışları topluluk tarafından yerinde görülmektedirler ve desteklenmektedirler. Topluluk birçok görenekler, ah-lâk, ideal kuralları ile topluluğun yüksek sınıflarında olduğu gibi aşağı sınıflarında da hemen hemen bütün Avrupa memleketlerinde anneyi çocuğun süt annesi olarak görmektedir. Bununla beraber, çok kuvvetli ve biyolojik bir şekilde desteklenen bir münasebet karşısında bile görenek ve geçmiş içgüdüsel istekler önemli sapmalara yol açmaktadırlar. Buna, ilk yaşam yılında çocuğu baştan atmak ve onu ücretle tutulmuş bir süt anneye vermek sisteminde görmekteyiz. Bu âdet, bir zamanlar Fransa orta sınıflarında çok yaygındı. Aynı derecede zararlı bir sistem de bir süt annesi tuta-

rak annenin memelerini koruması veya çocuğu suni emzirme ile beslemesidir. Bu âdet zengin sınıflarda rağbet görmektedir ve bugün tabiata karşı gibi sayılmaktadır.

Melanezyalı kadın sık sık çocuğunu çok sevdiğini belli edecek şekilde hareket etmektedir. İçinde yaşadığı topluluk da duygularını iyi karşılamakta, desteklemektedir. Gelenekleriyle idealleştirmektedir. Gebeliğin başından beri, gelecekteki anne çeşitli yiyeceklere ait haramları gözönünde bulundurarak ve başka adetlere uyarak çocuğunun selâmetine dikkat etmek zorundadır. Gebe kadına saygılı bir varlık gibi bakılır. Bu yerlilerin gerçek davranışlarında ve duygularında tam olarak gerçekleşen bir idealdir. Bir kadının ilk gebeliğinde yapılan karışık bir seremoni vardır. Bu seremoninin amacı bir az karanlıktır. Fakat bu seremoni olayın önemini artırmakta ve gebe kadına üstünlük, şeref kazandırmaktadır.

Doğumdan sonra, anne ile çocuk bir ay kadar yalnız kalırlar. Anne hep çocuğu ile meşgul olur ve onu besler. Onların kulubelerine yalnız bazı yakınları kabul edilirler. Olağan şartlarda bir çocuğun evlat edinilmesi çok az görülür.

Bu gibi hallerde bile, çocuk ancak süttten kesildikten sonra verilir. Çocuk hiçbir zaman yabancılar tarafından evlat edinilmez. Sadece en yakın-

lar tarafından evlat edinilir. Anne, annenin ve o-
tuğun belirli bir şekilde yıkanmaları, özel haramla-
ra uymaları gibi, çok sayıda âdetleri gözönünde
bulundurmak zorundadır.

Böylelikle, böyle bir toplulukta, gelenek ahlak
kuvvetleri, sosyal etkiler biyolojik iç güdüsel inti-
baka katılırlar. Anne ile çocuğu birbirine bağlar-
lar. Onlara anneliğin sıcak samimiyetini yaşamak
imkânını verirler. Sosyal ve biyolojik kuvvetler
arasındaki böyle bir ahenk varlığı tam olarak tat-
min eder.

Bu noktaya ulaşan psikanalist şu soruyu sor-
maktan kendini alamaz : sosyal gelenekle biyolo-
jik faktörler arasında bu ahengin bulunmadığı bir
sosyal düzende yaşayan kadının psikolojisi nedir?
Sosyolojik toplumların çeşitli yanları hakkında
dikkatimizi çekmektedir. Sosyolojik mevcut sosyal
münasebetlere uyması gereken kadını gözlemliye-
bilir. Fakat onların bilinçli veya bilinçsiz heyecanlarını anlatamaz. Çünkü bu psikologun alanı-
dır.

Önce problemin biyolojik yanı üzerinde dura-
lım. Yaşamın aşağı şekillerinde anne organizması
döllenmemiş jerminal hücreleri dışarı atar ve artık
onların kaderi ile meşgul olmaz. İç döllenme ile be-
raber, cinsel hücre gelişmesi için en elverişli şart-

ları bulur. Dinlenir. Yiyecek, hararet, barınak elde eder. Dış tehlikelerden böyle korunan döllenmiş yumurta olgunluğu için tüm yaşam enerjisinden yararlanabilir. Gebelik evresinin uzamasıyla dışı cins üreme işinin önemli bir kısmını üzerine alır. Bu pay üstün hayvan türlerine ulaşıldıkça yavaş yavaş artar. Türün güvenliği üreme fonksiyonu faaliyetinin bir kısmının vücudun içinde yer değiştirmesiyle kuvvetlenir. Bu hareketten itibaren anne ile yavru arasında fizyolojik münasebetler kurulur. Bu fizik birliğin sonucu olarak annede, yavrunun doğumundan sonra da yaşıyan içgüdüler uyanırlar. Anne ile yavrusu arasındaki birlik, yavru güvenliğini sağlayabilecek ve dış çevreye uyabilecek kadar gelişmediği sürece devam eder.

Türün oluşu boyunca, anne ile yavru arasında, bu zorunlu koruma evresi süresince gittikçe giriftleşen münasebetler meydana geldiler ve yavaş yavaş annelik içgüdüsünün esaslı şekilde organize edilmiş tezahürlerine yol açtılar. Bu tezahürler bütün hayvan türlerinde bazı sabit, yaradılış şekillerine göre geliştiler. Bu şekiller, her kuşakta, annenin vücudunda var olan fizyolojik süreçler tarafından meydana getirilirler. Bu tezahürler çoğu zaman çok kuvvetli olurlar. Bu yüzden bu tezahürlerin üstün bir zekâyâ ve heyecanlara dayandığı sanıldı. Dışının kendi kendini koruması, korku mekanizmaları sayesinde tehlikeleri savuşturma şekli, yl-

yeceğini ele geçirmesi, bütün bu fonksiyonlar çoğu zaman mükemmel araçlardan yararlanmışlardır.

Fakat dişi hayvan anne, türün temsilcisi olarak, incelendiği zaman bütün bu görüşler önemlerini kaybederler. Hayvanlarda, içgüdünün egemenliği, yavruları ile organik münasebetlerine inhisar eder. Yavrunun zayıflık evresiyle beraber sona erer. Dış dünya karşısındaki antropomorfik durumumuz hayvanların içgüdüsel tezahürlerinin yerinde duyabileceğimiz heyecanları taşıdıklarına bizi inandırmaktadır. Fakat olutların incelenmesi bu yanlış görüşe sonverdi. Hayvan anne içgüdüsünün meydana gelişi fizyolojik zorunluluklara cevap vermektedir. Yalnız açık vücut duyumlar temeli üzerinde faaliyette bulunur ve varlığını devam ettirir. Yavru bağımsızlığa kavuştuğu zaman azalır ve bazan duygusal bir münasebetin en hafif bir çizgisini bırakmadan kaybolur.

Bir inek veya dişi koyun (burada kişisel gözlemlerden söz açıyorum) yavrularından uzaklaştırıldıkları zaman, heyecan halinin bütün işaretlerini gösterir. Kendimizi hayvanların yerine koyduğumuz zaman bu hareketleri «özlem ve ümitsizlik» gibi anlamak eğitimini duyarız. Fakat ineğin bu zağısına, dişi koyunun kuzusuna karşı duyduğu ilgi tamamiyle fizik ihtiyacı karşılanır karşılanmaz kaybolur. Bu suretle bu görünürde heyecan durumunu ayrılığa karşı gösterilen basit fizyolojik

bir reaksiyon gibi düşünebiliriz. Daha önce söyledik. İçgüdü tezahürleri türlere göre değişirler. Meselâ, dişi koyunun annelik içgüdüğü kuzunun derisinin mahiyeti ile sıkı sıkıya bağlıdır. Dişi koyun aynı yaşta ve görünüşte bile olsa, kendisinin olmıyan kuzudan memelerini sert bir şekilde esirger. Fakat dişi koyunun bir anne gibi hareket etmesi için öz kuzunun derisinden alınan bir parçayı yerini alan kuzuya yapıştırmak yetişir.

Annelik içgüdüğünün anne sevgisi halini alması yalnız insan türünde olmaz. Primatlarda, içgüdülerin yanında, insan heyecanlarına kuvvetli bir şekilde bağlı bazı unsurların varlığını düşündüren böyle bir davranış görülebilir.

Üstün hayvanların içgüdüsel aksiyonları ne dereceye kadar bir heyecan karakterini taşımaktadırlar, bu ilgi çekici bir problemdir. Hayvanda annelik davranışının hormon süreçlere tabi olduğu deneysel bir şekilde meydana çıkarıldı. Kadında da aynı görüşe ulaşılmaya çalışılmaktadır.

Şimdilik, «anne ruhu» dediğimiz girift duygusal sistemin ne dereceye kadar biyolojik bir mahiyet taşıdığını söylemek zordur. Şüphesiz bu sistem doğrudan doğruya biyolojik bir durumdan meydana geldi. Fakat oluş esnasında verasetten gelmiyen, plâstik, değişen unsurlar yavaş yavaş önem kazandılar, kültürel ve bireysel tecrübelerin etki-

siyle, kuvvetli ve girift bir heyecan olan annelik sevgisi haline geldiler.

Bu iki canlı varlık, anne ile çocuk, arasındaki eşi olmıyan kaynaşmanın, insan ailesinin menşei bu biyolojik «gurup» ta gören nazariyeyi kuvvetlendirdiği aşikârdır. Bundan başka, topluluğumuzda, sosya heyecanlar ve sosyal intibak kapasitesi genç varlığın annesiyle kurduğu ilk münasebete dayanmaktadırlar.

Deneyssel bilim günün birinde girift annelik olayının bir içgüdüsel fiziyolojik hormon nedenine bağlı olduğunu göstermek zorunda kalırsa bizim psikolojik görüşümüz bundan fazla müteessir olmayacaktır. Evvelâ, hormon fonksiyonları alanında bile, yalnız basit bir süreçle değil, fakat şimdiki araştırma metodlarımızın dışında kalacak girift karşılıklı etkilerle karşılaşacağız. Sonra, annelik heyecanının olağan üstü neden zenginliği, birçok kaynaklara dayanan nedenler, bu heyecanın dolaysız fiziyolojik bir nedene bağlı olduğunu doğrulamamaktadır. Anneliğin psikolojik tezahürlerinin karşışımıza çıkardığı problemlerin ancak bir parçası fiziyolojik bakımdan izah edilebilir.

Anneliğin içgüdüsel unsurları yüceltilmişlerdir ve «içgüdü bilgelliği» nin manevileşme oluşu çok giriftleşmiştir. Belki seziş, bu büyük kadın nicelliği kısmen bu kuvvetli içgüdü'nün bir devamıdır.

Söylendiğine göre kadın geçmişte ilkel toplulukta-ki egemen durumunu bu içgüdüye borçludur. Eğer kadın bu içgüdüden fazla uzaklaşırsa özel karakterini kaybeder. Bu günkü insan topluluğu içgüdüsel unsurlar üzerinde kurulmadığından kadın burada egemen rolünü terk etmek zorunda kaldı. Şimdi zekâ ve kendisini erkeğe benzeten pratik işler yolu ile daha elverişli bir mevki elde etmeğe çalışıyor. Bu ise zorunlu olarak onun için yavaş yavaş özel kadınlık karakterlerini kaybetmek tehlikesini yaratıyor. Bununla beraber, esaslı yaradılış özelliklerinin büyük bir kısmı, durumlara göre çok değişen eğitsel ve kültürel etkilerle değişikliklere uğramalarına, büyük psikolojik oluşla başkalaşmalarına rağmen kadının üreme fonksiyonları alanında kendilerini muhafaza etmişlerdir.

Yaşamın bütün ifadeleri tekrarın dar sınırları içinde kendilerini gösterdikleri intibaini vermektedirler. Meselâ, insan annenin davranışı geniş ölçüde uzun zamandan beri unutulmuş olan ve en aşısından en üstününe kadar bütün hayvan türlerine ait davranış şekillerinin bir örneğidir. Bireysel oluş tür oluşunu tekrarlar. İyice medenileşmiş reaksiyonlar çoğu zaman, özellikle nedenleri farklılaştıkları ve girift oldukları zaman, çok ilkel başka reaksiyonları hatırlatmaktadırlar. Meselâ dış döl lenmenin yer aldığı ilkel üreme şekillerinde, anne kendisinden ayrılan üreme hücrelerinin sonraki

kaderiyle hiç ilgilenmez. Yavrusunu dışarı atmak ve onunla hiçbir duygusal bağa sahip olmamak hali insan dışısında diğer üstün hayvanlara nazaran daha çok görülür. Bu davranış annelik içgüdüsünün mevcut olmadığı bir gelişime evresine dönüş intibaini vermektedir. Bu fazla zihin geriliği hallerinde, meselâ ahmaklarda, bazan da akıl hastalıklarında görülmektedir. Bu gibi hallerde annelik içgüdüsünün tamamiyle kaybolduğunu görmek merak çekici bir şeydir. Aynı davranış bazı heyecan karışıklıklarında görülebilir. Bu karışıklıklar en ilkel annelik duygularının tamamiyle yokluklarını gösterir gibidirler. Daha yakından bakıldığı zaman, burada annelik ruhunun gerçek yokluğuna bir dönüş olmadığı, fakat daha ziyade annelik duygularının bilinçten atıldıkları girift psikolojik bir süreç görülür.

ANNELİK RUHU VE CİNSİYET

Annelik ve annelik ruhu deyimleri bu kitapta ayrı iki kavramı belirtmek için kullanılmaktadır.

Annelik, sosyolojik, fizyolojik ve duygusal bir bütün gibi anne — çocuk arasındaki münasebeti göstermektedir. Bu münasebet çocuk var olduğu anda başlar ve doğum, emzirme, vücut bakımlarına ait sonraki bütün fizyolojik olaylarda kendini belli eder. Bütün bu fonksiyonlar heyecan tepkileriyle beraber bulunurlar. Türün özelliklerini meydana getiren bu özellikler insanlara göre geniş ölçüde değişirler. Değişirler; çünkü, bu tepkiler her kadının tüm kişiliğine bağlıdır. Bu tepkilerin kuvveti yeni mecburiyetlerin ve yeni heyecan münasebetlerinin ortaya çıkışını sağlar. Bütün bunlar korku yaratırlar. Bireysel ruh dünyasını ve kadının çevresiyle kurduğu münasebetleri altüst ederler.

Annelik ruhu dediğim zaman, iki düşünceyi gözönünde bulunduruyorum (1). Kadının tüm kişiliği üzerinde etki yapan özel bir karakter ve lojik bütünlük, 2) çocuğun güçsüzlüğü, yardım ihtiyacı

ile münasebet halinde olduğu sanılan heyecan hal-
leri.

Bu eserin birinci cildinde kadın kadın için söy-
lediklerim, bazı noktaları çıkarmak ve ilave etmek
suretiyle, anne kadın için de tekrar ediyorum. Yal-
nız bu benzerliği ortaya atmakta çaba gösterirken
ayrılıkları unutmamalıyız. Değişiklik vardır. Var-
dır; çünkü, herkeste aynı sayıda özelliklere rasla-
namaz. Amaçta değişiklik vardır. Narsizma eğilim-
leri ile vermek ve sevmek acılarına katlanmak ma-
zoşist eğilimler arasındaki karşılıklı etkileri kadın
kadının karakteristik bir özelliği şeklinde tanımla-
dım. Kadın kadın için çok tipik olan sevilme hus-
sundaki narsizma dileği anne kadında değişiklik-
lere uğrar. Bu dilek çocuğa veya onun yerini alana
yönelir. Bununla beraber, özgeç değişikliğe rağ-
men, narsizma unsurlarının oldukları gibi kaldık-
larını açık bir şekilde görmek mümkündür. Mesela,
annenin çocuk sevgisi çoğu zaman çocuğun yalnız
ve tamamıyla kendisine muhtaç olduğu duygusunu
taşımaktadır. Narsizma bakımından çok kuvvetli
olan kadında annelik sevgisinin kuvveti çocuklar
annelerine muhtaç olmadıkları ölçüde azalır. Anne
sevgisindeki narsizma unsurunun diğer bir sonucu
da çocuk lehinde sık sık ortaya atılan isteklerdir.
Narsist kadın kaderden çocuğuna karşı özel bir ilgi
göstermesini diler. Çocuğunun insan yaşamının
olağan zorluklarından uzak kalmasını arzu eder.

Annelik ruhunun mazosist unsurları, kadın kadında olup bitenlerin tersine olarak annenin, karşılığında çocuktan birşey beklemeden ve çocuğunun iyiliği için ıztırabı göze almasında, çocuğun özgürlüğü zamanı gelince, onun kendisine bağlılığından vaz geçmesindeki yeteneğinde kendilerini gösterirler.

Bu ıztıraba katlanma yeteneği eğer bazı koruyucu karşı kuvvetler olmasaydı kadın için tehlikeli olabilirdi. Annelik tecrübelerini belirtmekte kullanılan alışılmış deyimle, annelik sevinçleri önemli bir mükâfattır. Bunlar mazosizmaya karşı koyan kuvvetlerdir. Bundan başka, annelik ruhunda özel faal unsurlar yer alırlar. Freud daha önce annenin faaliyeti üzerinde dikkatı çekmişti. Eserimin birinci cildinde bu faaliyeti aydınlatmağa çalıştım. Yakınlarda D. Levy annelik fonksiyonunun bu yanını açık bir şekilde belirtti. Bu faaliyet, saldırgan, erkeğe ait bir karakter taşımamaktadır. Tersine olarak, bu faaliyetin türle ve içgüdü ile en yakından ilgili annelik ruhunun unsurunu temsil ettiğine inanıyorum. Bu faaliyet ruhumuzda, yavrularına barınak, yiyecek bulabilmek için savaşıyor, onları karşılaştıkları tehlikelerden koruyan dışı hayvanın faaliyetlerini hatırlatmaktadır. Eğer bu koruyucu, savunucu ve besleyici faaliyet erkeklere ait ve saldırgan unsurları taşıyorsa, bu unsurlar anne kadın ruhundan değil bu ruha karşı ruh alan-

larından gelmektedirler. Annelik ruhları bu saldırgan karakteri taşıyan kadınlar vardır. Onları çeşitli anne tiplerini incelerken göreceğiz.

«Annelik içgüdü» ve «anne sevgisi» bütünlüğü ile düşünülen annelik ruhundan farklı unsurlardır. İçgüdü biyolojik, kimyasal bir kaynağa dayanır. Psikolojik bir alanın dışında kalır. Medeniyetimizde ilkel içgüdü şekillerine pek az yaklaşabilmekteyiz. Bu şekiller bireysel kişiliklerle, bir kelime ile, psikolojik muhtevaların tümü ile maskelenmişlerdir. Anne sevgisi çocukla (veya onun yerini alanla) kurulan olumlu münasebetin dolaysız duygusal bir ifadesidir. Bu sevginin en önemli özelliği şefkattir. Kadın kişiliğinde yer alan bütün saldırganlık ve cinsel arzu, annelik ruhunun bu büyük duygusal özelliği tarafından yok edilirler. Annelik ruhunda saldırganlığın ve cinsel isteklerin etkilerine raslanıldığı doğrudur. Yalnız, anne kadında fazla saldırgan unsurlar çoğu zaman, çocuğun savunulması için, çocuktan çevreye kaydırılırlar. Cinsel unsurlara gelince, bu unsurlar, çocuğun vücudu ile temas, okşamalar ve çocuğun muhtaç olduğu bakımlar yolu ile fazlasıyla harcanır.

Duruma göre değişen bir ölçüde, annenin fizyolojik fonksiyonları ve çocuğun ihtiyaçları daha önceleri de var olan ve bir dereceye kadar uyuklıyan içtepileri harekete getirirler. Bununla beraber, bu türlü içtepilerin anne kadında üreme fonksiyon-

nunun dolaysız etkisinden bağımsız bir şekilde kendilerini gösterdiklerine şahit olmaktayız. Bu içtepilerin karakter ve kuvvetleri tüm halinde kişiliğin yapılışına bağlı olarak kadına göre değişmektedirler. Meselâ, annelik ruhunda sürekli olarak yer alan bir eğilimi, yalnız kendi çocuğuna değil, fakat kendisine muhtaç herkese yiyecek vermek hususundaki tipik kadın eğilimini ele alalım. «parça içtepiler» denen şeyin deyimiyle, bu annelik ruhunun «ağız unsurudur». Bu unsuru tatmin etmek için kadın sevdiği kimselerin beslenmeleri işine özel bir ilgi gösterir. Onların yiyecekleri üzerinde fazla durur. Kimi kadınlar bu ilgilerini tamamiyle ve sadece çocuklarına, ailelerindeki en yakın kimselere karşı gösterirler.

Annelik ruhunun gelişmesinde izlediği yollar, gerçekleşme şekli, anne — çocuk münasebeti üzerinde çeşitli faktörler rol oynarlar. Çocuk annesi için en büyük önemi taşıdığı zamanlarda bile kendisini saran ve bağlı olduğu yaşam zinciri faktörünün halkalarından sadece birini meydana getirir. Bunu ilerde birçok örneklerle aydınlatacağız.

Annelik psikolojisinde birçok faktörler yer almaktadırlar. Bunlar arasında içgüdüsel kuvvetli bir arka plan bulunmaktadır. Belki de kadın ruh yaşamının büyük bir kısmı, bizim anlamadığımız, fakat kadının psikolojik süreçlerini üreme fonksiyonları alanının ötesinde renkleştiren çok kuvvetli

bir içgüdünün etkisi altındadır. Bu faraziye münasebetiyle şu soruyu sormamız gerekmektedir. İnsan ve hayvan dışileri arasındaki benzerlik nerede son bulmakta ve ayrılıklar nerede başlamaktadırlar? Hayvan dünyasında da içgüdüsel davranış türlerine göre fazla değişmektedir.

Daha önce söylediğimiz gibi, herşeyden önce insan annenin çocuğu ile duygusal münasebetleri çok sayıda dolaylı psikolojik faktörlere bağlıdır. Bu faktörler bu münasebetleri gerçekleştirirler ve içgüdülerin ilkel karakterlerinden uzaklaştırırlar.

Annelik ruhu diğer psikolojik eğilimlerle de ahenk kurabilir veya onlarla anlaşamaz. Onlarda karışıklıklar yaratabilir. Onları frenliyebilir. Başka yollara yöneltebilir. Meselâ bilindiği gibi, annelik ruhu cinsel yaşam üzerinde çoğu zaman durdurucu bir etki yapar. Aynı şekilde, fazla gelişmiş bir annelik ruhu annelik tipindeki çeşitli mesleklerde (öğretmenlik, hastabakıcılık, ilh) yararlı veya zararlı olabilir. Tersine olarak, diğer duygusal münasebetler ve ilgiler, özellikle, cinsel münasebetler annelik duygusunun zayıflamasına yol açabilirler.

Annelik duygusunun inhiraflarında görüldüğü gibi, aşırılığa kaçan annelik duygusu gerçek duygusal unsurlara yardım edebilir ve bu unsurları tamamiyle değişik amaçlara, çocukla hiç bir ilgileri bulunmayan amaçlara yöneltebilir. Bu sürecin üzücü sonuçları vardır. Bir anne kadın çocuksuz kala-

bilir ve gerçek anne olmaktan yoksun olabilir. Hayvanda görülenin tersine olarak, insan dışısının annelik heyecanları çocuk kendisine ihtiyaç duymadığı zamanlarda da kendilerini gösterirler. Bu heyecanlar kuvvetlerinden hiç bir şey kaybetmeden kadının yaşamı boyunca devam ederler. Anneliğin mazoşist tecrübelerinden biri şu olayda yer alır. Çocuğun heyecanları anneden uzak dış dünyaya yönelirler. Oysa anne çocuğuna bağlı kalmakta devam etmek eğilimini duyar. Anne bu uzaklaşmağa razı olmak zorunda kalır.

Üreme fonksiyonunun çeşitli evreleri boyunca annelik duyguları yaşanan devrenin özel heyecan tepkileriyle kuvvetlenirler. (gebelik, döllenme, emzirme, ilh).

İnsan ruhunda hiç bir unsur diğerlerinden bağımsız değildir. Birbirlerine uymadıkları sanılan unsurlar birbirlerine bağlıdırlar. Bundan başka bu unsurlar bir sıra izlerler. Buna karşılık, bir çok eğilimler birbirlerini desteklerler veya bir başkasını faaliyetten uzaklaştırırlar. Her insanı çok girift ve çok ilgi çekici yapan şey işte budur. Kadın ruhunda erkek ruhunda olmayan bir faktör yer almaktadır. Bu annelik ruh dünyasıdır. Bu yüzden kadın, iki uç, yaşam ve ölüm uçları, koruma içgüdüsi ve üreme fonksiyonu karşısında daha fazla değişen bir davranış, çözümleri daha zor problemler örneğini vermektedir. Bundan başka cinsiyetle annelik

ruhu karşılıklı olarak birbirlerine etki yapmaktadırlar. Bu iki uçluluk diğerlerinin yanında faaliyet — pasiflik, saldırganlık — mazoşistlik, dişilik — erkeklik uçları arasında yer alır. Birbirleri üzerinde etki yapan bu kuvvetler arasındaki çatışmalar annelik psikolojisini derinleştirirler ve zenginleştirirler.

Cinsiyet ve üreme içgüdüğü ile koruma, türü koruma içgüdüğü arasında yapılan ayırma, insan kişiliğinin temeli gibi görünen bu ayırma çok münakaşa edilebilecek olan bir anlayışta yer almaktadır.

Cinsiyet arzusunun tatmini ve tansiyonunun giderilmesi cinsiyet ihtiyacının amacını meydana getirmektedir. Biyoloji hayvanlarda cinsiyet ihtiyacının üreme içgüdüğü tarafından yöneltildiğini ve şekillendirildiğini gösteren deliller vermektedir. Meselâ cinsel münasebet evresi ve yeri, yavruların doğumları ve yaşamları için en elverişli şartlara göre seçilmektedirler. Döllenmeden sonra, dişinin cinsel arzusu zayıflar. Dişi döllenmeden sonra özel koku çıkarmaktan vazgeçer. Bu suretle erkek de çiftleşmeğe teşvik edilmemiş olur. Birçok memeliler de yavrular anne sütüne muhtaç oldukları sürece cinsel arzu kaybolur.

Hayvanlar üzerinde yapılan tecrübeler annelik ve cinsel davranışlar arasında tam bir beraberlik

olmadığını gösterdiler. Hayvanın cinsel ve annelik davranışları arasındaki ayrılık açık bir şekilde görülmektedir. Annelik davranışı üzerinde iç salgı bezleriyle ilgili yeni tecrübelerle başlanmadan önce birçok araştırmacılar yavruların beslenmelerinin ve annelik sevgisinin cinsel içgüdüden meydana geldiklerini düşünüyorlardı. Ceni, 1927 de yayınladığı bir yazıda annelik sevgisinin dışının cinsel süreci ile ilgisi bulunmadığını çeşitli şekillerde gösterdi. Tavuk üzerinde yaptığı tecrübelerde, annelik sevgisinin içgüdüden sonra da devam ettiğini meydana çıkardı. Döllenenmiş bir yumurtalığın civcivleri olan bir tavuğa aşılması halinde annelik sevgisinin kaybolduğunu gördü. Kuluçka zamanında yumurtalıkta faaliyetin az olduğunu, cinsel gerginlikte faaliyetin fazlalaştığını anladı. Aynı şekilde Ceni, salgı bezlerini aşılama suretiyle horozlarda annelik davranışını yaratıyordu. Bu gibi hallerde bu hayvanlarda her türlü cinsel faaliyet duruyordu. Fareler üzerinde çalışan Wiesner ve Sheard de gebelikte yumurtalıkların çıkarılmasının annelik davranışı üzerinde hiçbir etki yapmadığını gördüler. Yerker, Abren'in gözlemlerine dayanarak, üç şempanzenin doğum yaptıkları andan yavrularını sütten kestikleri zamana kadar cinsel münasebetlere tamamiyle son verdiklerini bildirmektedir.

Bu son gözlem annelik ihtiyacının cinsel, ihtiyaçta yer aldığını ortaya atan nazariyeyi destekle-

mektedir. İhtiyaçlardan biri gerçekleşince öteki uyumağa başlar.

İnsanda var olan bir zürriyete sahip olmak arzusu birçok kültür şekillerini kazanmaktadır. Dindeki, «çoğalınız» emri ölümsüzlük inancına sıkı olarak bağlıdır. Bu emir tamamiyle psikolojik kaynaklardan, insana, tabiata, yaşama ve ölüme ait önemli düşüncelerden meydana gelmiştir. Üreme içgüdüsü burada manevi bir şekil almakta, ölümü inkâr etmek, yaşamı desteklemek amacını gütmektedir. Meselâ, eski hint inançlarına göre, her insanın ölümünden sonraki kaderi bu dünyada varlığını devam ettirmek veya ettirmemek durumuna bağlıdır. İnsan ancak bir erkek çocuk dünyaya getirdiği takdirde cennete gidebilir ve ebediyen orada kalabilir. İnsan ancak çocuğu aracılığıyla ebedileşebilir. Kadın soyu yenileştiren bir varlık, erkeğin tohum ektiği bir tarladır.

Sosyal ve ekonomik nedenler üremede daima önemli bir yol oynadılar. Bazı sosyal şartlarda fazla çocuğa sahip olmak ekonomik bakımdan yararlıdır. Çocuğa sahip olmanın nedeni bu gibi hallerde, tamamiyle pratiktir. Bazı sosyal ve ekonomik nedenler birbirlerine aykırı bir şekilde faaliyette bulunurlar. Çocuğa sahip olmak arzusunu zayıflatırlar: fakirlik, barınak yetersizliği, ilk fazla çocuk edinmek arzusunu önlerler.

Kadının anne olmak hususundaki arzusu üze-

rinde dış şartların ne dereceye kadar etki yaptıklarını, bu arzunun medeniyetin çeşitli evreleri boyunca erkeklerin dileklerine, düşüncelerine, bilinçli ve bilinçsiz nedenlerden meydana gelen bir ilkel eğitime hangi ölçüde uyduğunu söylemek zordur.

Cinsiyetle annelik ruhu arasındaki münasebetler karışık psikolojik bir mahiyet taşımaktadırlar. Bu karışıklık sadece hormon nedeniyle ilgili değildir. Bazan cinsiyet ve annelik ruhu tam bir ahenk içindedirler. Buna karşılık, başka zamanlarda, hayvanlar üzerinde yapılan tecrübelerden bahsederken söylediğimiz gibi, birbirlerinden ayrılmış gibi görünmektedirler. Birçok hallerde, bu iki unsurdan birinin varlığı diğerinin varlığını kabul etmek imkânını verir. Birinde meydana gelen değişiklikler ötekinde de değişiklikler yaratırlar. Cinsiyet arzularını duymıyan ve annelik özelliğini taşımayan kadınlar vardır. Buna karşılık, olağan üstü ateşli bir cinsiyet arzusunu ve çok kuvvetli bir annelik duygusunu varlıklarında birleştiren kadınlar bulunmaktadır. Cinsiyetle annelik duygusu arasındaki ayrılık çok çeşitli şekiller gösterir. Bu iki unsur, meselâ çeşitli aşk konularına yönelirler. Bir kadın cinsel bakımdan bir erkeği arzular ve onun tarafından arzulamak isteğiyle yanar. Fakat bir başka erkeğin çocuğunun babası olmasını ister ve onu olduğu gibi şefkatle sever. Ona sadık kalır. Ruh bakımından düzenli olan kadın aynı kimsenin

varlığında hem cinsiyetini hem de annelik ruhunu tatmin edebilir.

İki unsurdan biri bilinçli yaşama bütün bütün egemen olur. Diğerisi ise, tahlil kendisini bulunduğu yerden çıkarıncaya kadar bilinç altında saklanır. Balzac'ın dehası çetin tahlil çabalarının deneysel bir şekilde ortaya çıkardığı şeyi sezile anlamıştı. Balzac iki evli genç kadının hatıralarında, kadın ruhunda birbirine aykırı düşen bu iki eğilimi mükemmel bir şekilde anlatmaktadır. İki dost kadın mektuplarında tecrübelerini birbirlerine bildiriyorlar. Bu kadınlar birbirlerine uymıyan tipleri temsil ediyorlar. Bununla beraber, onlardan herbiri kendisinde derinliğine saklı bulunan başka bir şeyin özlemini, yaradılışına aykırı düşen şeyin ihtiyacını duyduğunu anlıyor. Bu özlem, bu başka bir şey ihtiyacı ilkel ve bilinçten uzaklaştırılmış olsa bile, orada var olduğunu açık bir şekilde göstermektedir. Balzac'ın klâsik edebî yoldan, iki çelişen psikolojik tepkinin ayrı ayrı kişileştirilmesi yolundan yararlandığı düşünülebilir. Gerçekten, iki kadın aynı kadının çelişen eğilimlerini taşımak tadırlar. Bu çelişen eğilimlerin beraberliği olağan bir şeydir. Yalnız birinin veya diğerinin üstünlüğü nevrotik karışıklıklara ve zorluklara yol açmaktadır.

Louise de Macmeire tipik, aşk için yaratılmış bir kadındır. Onun yaşamdaki tek amacı aşkın, taş-

kın cinsel tecrübelerin, hazzın ardından koşmaktır. Dostu Renee, kocasıyle münasebetlerinde bile saf, temiz bir anne tipini gerçekleştirmektedir. Louise şöyle diyor mektubunda :

«İkimiz de kadınıız. Ben tam bir aşk tanrıçesi-yim. Sen annelerin en mutlususun... Hiçbirşey aşk nimetleriyle boy ölçüşemez... Sen dostum, senin varlığında duyabilmem için annelik sevinçlerini bana anlat...»

Aşk münasebetlerinin en hararetli bir zamanında, Louise şunları yazıyor : Çocuksuz bir kadın korkunç bir şeydir. Biz anne olmak için dünyaya geldik. Ben de kendimi adamak istiyorum ve bu günlerde üzüntülü düşüncelerden kendimi kolay kolay kurtaramıyorum. Bana anne diyecek genç bir varlık hiç olmayacak mı ?

Yalnız, aşk kadını bu geçici annelik ihtiyacını bir yana atıyor Luise kadınlığına annelik sevincini katamıyor. Üzüntüsü ile başbaşa kalan anne kadın Renée ise başka bir yazısında şöyle diyor: «Benim gerçek mutluluğum (bu benim için ne çok önemlidir!), bu mutsuz insanın kendisine bir çocuk vermeden önce yaşamını yenileştirdiğini bilmemden geliyor.» Görüldüğü gibi, bu kadının aşk münasebetlerinin özü annelikdir.

Anne olmak arzusu ve annelik bu kadının duygusal yaşamını doldurmaktadır. Bu kadın tüm cin-

siyeti inkâr ediyor ve annelikten başka hiçbir duyguyu kabul etmiyor. Bununla beraber aşık dostuna şunları yazmaktan uzak kalamıyor: «aşk hazlarından, özlediğim cinsel sevinçlerden vaz geçmek zorunluğunda kaldım. Yıldızların loş aydınlığındaki buluşmaları, ateşli arzuları, aşkın taşkın coşkunlukları ancak senin varlığında yaşıyabiliyorum.»

Görüldüğü gibi, aşk hazları özlemi, aşk kadını Louise'in ruhundaki annelik özlemi gibi, faziletli Renée'nin içdünyasının derinliklerinde gizlenmektedir. Renée, anneliğe en çok sadık kaldığı zamanlarda bile, cinsel hazzı, bilinçsiz olarak beklenen aşk yaşamını sınırlandırması yüzünden çocuğa karşı kin duyabileceğini itiraf etmekten çekinmemektedir. Anne kadın Renée çocuğunu kucağına alıyor ve hoppa dostuna şunları yazıyor: «Evlilik bana annelik kazandırdı. Bundan ötürü mutluyum...» Biraz sonra ise şöyle diyor: «Herkes anne olmak sevincinden söz açıyor! Bunun doğruluğu hakkında bir şey söyleyeceğim. Sana hiçbirşey duymadığımı söylerken utanıyorum. Bu annelik sevincinin ne olduğunu ben de bilmek isterdim. Hoşça kal mutlu dost. Senin aracılığıyla aşkın sarhoş edici nimetlerini, bir bakışla doğan kıskançlık duygularını, kulağa fısıldanan sırları yaşıyorum, tadıyorum.»

Hiç bir klinik örnek annelikle cinsiyet arzusu arasındaki ayrılığı Balzac'ın bu birbirine benzemi-

yen ve birbirini tamamlıyan iki kadının portresi kadar açık ve şaşırtıcı şekilde anlatamaz.

Renée bütün kadınlık heyecanlarını, yalnız çocuklarıyla değil kocasıyla ve belki de bütün insanlarla ilgili heyecanlarını annelikte toplamaktadır. Kadınlığın diğer bir yanı olan cinsiyet onun için sadece dosta söylenebilen bir arzudur. Yalnız bu arzu onda fiilen faaliyette bulunacak şekilde bilinç altına itilmiştir. O çocuklar dünyaya getirdi. Annelik heyecanlarını etinden kanından meydana gelen çocuklarına yöneltti. Bu kadında annelik ruhu ile annelik birbirine karıştı. Ancak, annelik ruhu, kendi çocuklarına değil, başkalarına, yanı başka kadınların çocuklarına yöneldi. Bu tipten kadınların çoğu annelik duygusu ile ilgili meslekleri seçerler.

Hastalarımından biri genç bir ebe idi. O bu mesleği (onun gibi sosyal bir sınıfa mensup olan bir kimse için tuhaf düşüyordu) durmadan, çok daha çok çocuğa sahip olmak için seçmişti. Çocukları kendisine muhtaç oldukları ölçüde severdi. Mesleğini seçmede doğurma korkusu büyük bir rol oynamıştı. Çocuk sahibi olmak istiyordu. Fakat doğurma tehlikesini bir başkasına bırakmayı tercih etmişti. İşinde çok iyi ve mükemmel bir şekilde yetişmişti. Bu işe hudutsuz bir şekilde bağlı idi. İşinde karşılaştığı bazı garip zorluklar yüzünden tedaviye

gelmişti. Doğum zorluklarıyla karşılaşan kadınların yanında haz ve sıkıntı karışımı acaip bir duygu duyuyordu. Doğumda çocuğu aldığı zaman ve ilk bakımlarında kendisini mutlu buluyordu. Hiçbir iş ona zor gelmiyordu. Birçok geceleri yorgunluk duymadan uykusuz geçirebilirdi. Onun tahammül edemediği şey hazır bulunamayacağı bir doğumla ilgili hazırlıklardı. Kritik zamanda bulunmaması onun için afedilecek bir şey değildi. Bir doğum evinde çalışmaya başladığı gündenberi sinirleri bozulmuştu, yorgundu.

Arazlar herşeyi anlatıyorlardı. Bu kadının meslek faaliyeti, annesine karşı duyduğu bunaltıcı kabahatlılık duygusundan kendisini kurtarmak amacını güdüyordu. Başkalarının yaşamlarını kurtarmak ihtiyacı annesini ve ondan dünyaya gelen bebeği öldürmek endişelerinden meydana geliyordu. Endişelerinde yaşamla ölüm birbirlerine sıkı bir şekilde bağlı idiler. Çocukluğunda, annesinin birçok doğumlarında karşılaştığı ızdıraplardan, tehlikelerden söz açıldığını elbette duymuştu. Onun cinsel münasebette kadının rolü hakkındaki aşırı mazoşist görüşünün doğmasında bunun da etkisi olmuştur. Onun kendi mazoşist eğilimleri erinlikte çok acı tecavüz endişelerinde kendilerini göstermişlerdi. Bu fantezilerin gerçekleşmelerinde onun Beni'ni tehdit eden tehlike çok büyüktü. Bu yüzden o cinsiyetinden tamamiyle vaz geçti ve annelik duy-

gularına ancak söyledığımız şekilde faaliyet imkânını sağlayabildi. Böylece işini seçmek suretiyle iki efendiye, kabahatlılık duygusunun yatırımına ve mazoşist eğilimlerine hizmet ediyordu. Doğum yapan kadınların yerlerini almak suretiyle onları tatmin ediyordu. Bende onu kollarında anneliğin ideal hayali olan bebek olduğu halde gösteren bir fotoğrafı vardır.

Miguel de Unamino nin kitabında anlatılan Tula teyzede benzer fakat bazı bakımlardan farklı bir durum vardır.

Tula teyze annelik fikriyle rahatsız olmaktadır. Onun başkalarıyla münasebetleri tamamıyla ve sadece anne münasebetleridir. Cinsiyete ve cinsel münasebetlerle ilgili her şeyi bayağı ve iğrenç bulmaktadır. Fakat başka bir kadının üreme işine, bir çiftçinin ekine, bir bahçıvanın çiçeklere karşı gösterdiği yakınlığı göstermektedir. Tula teyze bizim ebe kadının psikolojik ikizidir. Yalnız o anneliğin cinsel karakteri konusunda daha serttir. Bir başka kadının kendisi için dünyaya getirdiği çocukların yaşadığı sürece kendisinin olmalarını istemektedir. Burada da ebe kadın kadar ölçülüdür. Üreme fonksiyonu sona eren bir başka kadının ölümüne hiç aldırmamaktadır. Çocukların babasını bir çocuk halinde görmek istemektedir. Onun kendisine karşı duyduğu cinsel arzuyu öldür-

meğe çalışmakta ve onu değışmez bir kararla bir başka kadına yaklaştırmaktadır.

Tula teyze kız kardeşini kendisinin sevdiği ve kendisini seven erkekle evlenmesine aldırıyor. Onların evlenmelerine çalışıyor: Onları bir çocuk yapmağa zorluyor. Kendisini tamamiyle çocuğa veriyor. Zayıf kız kardeşini ardarda çocuk doğurmağa, bitkinlikten ölmeğe ve manevi anneleri olmak istediği bütün çocuklarını kendisine terketmeğe zorluyor. Tula teyze eniştesinin evinde, çocuklarının annesi gibi, yaşıyor. Eniştesinin cinsel arzularını bir sürü çocuk dünyaya getirdikten sonra ölmesinde bir sakınca görmediği hizmetçiye, «sefil cinsel konu» ya yöneltiyor. Tula teyze ısrarla manevi anne rolünü oynuyor. Çocukların bir an bile kendilerini karnında taşıdığına, dünyaya getirdiğine inanmalarını istemiyor. Bunun nedeni Tula teyzenin saf ve temiz, gerçek anneliğin vücudun işe karışmasıyla kirleneceğini sanması ve bundan korkmasıdır. Tula teyzede bilinçten uzaklaştırılmış arzu zaman zaman kendini belli etmekte ve Tula teyze dul eniştesiyle beraber yaşadığı köyden ayrılmakta, şehre gitmektedir. O bunu şu şekilde anlatıyor:

«Köyde gerçek saflık yoktur. Saflık ancak insanlar daha iyi bir şekilde yalnız yaşayabildikleri,, sağlığa elverişsiz ev yığınlarında toplandıkları zaman kuvvetlenir. Şehir bir münzeviler manastırı-

dır. Tabiat köyde insanları yanı yana getirir... şehre dönelim!»

Tula teyze kendisini arzulıyan erkek için de şunları söylüyor: «O henüz bir çok bakımlardan tam bir çocuktur. Onu çocuklarımdan biri haline nasıl getirebilirim acaba!»

Cinsiyetten korkmaları yüzünden annelik ruhlarını ancak dolaşık yollarla tatmin edebilen sayısız kadınlar vardır. Onlardan bir çokları ebe kadın gibi, annelik ruhlarını doldurmak, cinsel zorunlukları ve üreme tecrübesini başka kadınlara bırakmak fırsatını kendilerine veren meslekleri seçerler. Böyle bir davranışın nedenleri çok çeşitli olabilirler: Annelik olgunluğuna ulaşan kadın tabiatle ilgili çocukluk düşüncelerinden, korkularından, doğumdan gelen tehlikelerden ve anlamlarından ancak bilinçli bir şekilde uzak kalabilir. Bilinçaltı kadın dileklerinin gerçekleşmelerini önliyen çocukluk kalıntılarıyla dolu olmakta devam eder.

İdeal Ben kadınlığı annelik rolunda kabul eder. Küçük kız değerlerini bu ideal ben'e göre tayin eder. Mükelleşme arzusunda, küçük kızken, annesinde aradığı ideal hayali kopya eder. Şimdi ise annesinin hayal kırıklığına uğrattığı isteklerle boy ölçüşebileceğini göstermek istiyor. Cinsel bir hata işlemeyen ve Ben'i'ni soysuzlaştırmadan bir anne olmak arzusunu duyuyor. Böyle kadınlar çoğu za-

man gerçekliğe iyi uyarlar. Annelik ihtiyaçlarını gerçek dünyaya yöneltirler ve ondan yararlı sosyal işlerde, özellikle, bazı mesleklerde yararlanırlar.

Bir mesleğin seçilmesinin önemli nedenleri incelenirken duygusal kaynak kolaylıkla bulunur. Bazen bu kadınlar kendilerine emanet edilen çocuklar yararına, bizzat kendilerinin annelerine sundukları duygusal isteği faal bir şekilde gerçekleştirirler. Çocuklarla büyük bir samimiyetle ilgilenirler ve davranışlarıyla, annelerin bu çocukların muhtaç oldukları şefkatı, eğitimi sağlamadıklarını göstermeğe çalışırlar. Kendilerinin bu işe çok daha elverişli olduklarını göstermek isterler. Becerikli oldukları ve nevrozları fazla ilerlememiş olduğu halde işlerinde tatmin olabilirler. Fakat çok zaman fazla faal olmalarına rağmen kendilerine emanet edilen çocukların annelerine karşı duydukları husumetlere egemen olmak imkânını bulamazlar. Bu yüzden sürekli olarak çatışmalardan ızdırıp çeken kızlar ve kadınlar görmekteyiz.

Birçok kadınlar böyle meslekleri seçerler ve kendi annelerine, kendilerinden küçük erkek, kız kardeşlerine karşı duydukları bilinçsiz eski saldırganlıklarını susturmak için evlilikten ve çocuklardan vaz geçerler. Başka annelere yardım etmek, bu iş için bütün bencil duygularından vaz geçerek küçük çocuklara kendilerini adanmak, onlar için her fedakârlığı göze almak isterler. Böyle bir meslek

seçiminin tehlikesi aşırı fedakârlık eğiliminin daima iyi pedagojik sonuçlar vermemesinden ileri gelmektedir. Sınıfta veya Oyun yerinde öğrencilerinin saldırganlıklarına hedef olan kadın öğretmen bu tipe girmektedir. İşinde tam yetkili bir çocuk bahçesi kadın öğretmeni tanıdım. Sınıfını ancak fazla sayıda Japon veya Çinli çocuk bulunduğu zaman idare edebiliyordu. Çünkü vücutça çekimsizdi. Yalnız çok küçük çocuklar üzerinde otorite kurabiliyordu. Kendisi ailesinin en küçüğü idi. Olgunluk, annelik özlemini duyan bir çocuk olarak kalmıştı. Arzusunu ancak böyle bir çare ile tatmin edebiliyordu.

Bu kadınlarda başka bir kombinezona raslanmaktadır. Bu kadınlar ancak kendi çocukları bulunduğu takdirde çocukların bakımlarıyla ilgili mesleklere kendilerini verebilirler. Aksi tipte kadınlar da vardır. Bu tipteki kadın ancak çocuğu ile beraber başka çocuklara da annelik duygusunu paylaştırdığı zaman sevinç duyabilir. Bu kadın tipi yalnız kocasından başka sevdiği bir erkek veya kadın dostu olduğu takdirde mutlu olabilen kadını canlı bir şekilde hatırlatmaktadır. Ya da tersine olarak, ancak evliliğinde duygusunun izlerine raslayabildiği zaman başkabir erkeğe bağlanabilir. Bunlar çift duygusal duyguların intibakını veya bütün insan münasebetlerinde mevcut bölünmüş duyguları tatmin etmeği hedef tutan metodlardır.

Annelik duygusunun tatmin ve aynı zamanda gerçek anneye karşı elde edilen zafer davranışı, bir çocuğu kaçıran, para kazanmak, bir çetenin, bir erkeğin emrinde çalışan ve böyle hareket eden kadında trajik bir şekil alabilir. Ne iseki böyle haller seyrektiler. Böyle bir kadın genel olarak çok cılız ve mutsuz bir çocuğu kaçıır. Bu çocuk hakkında kolaylıkla bir masal uydurulabilir. Bu masalda çocuk fena bir anne tarafından dış dünyanın çeşitli tehlikeleriyle karşı karşıya bırakılır. Korunmaz. Terk edilir. Onu kaçıran kadın korumağa, ona bakmağa zorlanır. korunlu tutulur. Kaçırılan çocuk genellikle alış veriş yapan bir anne tarafından mağazanın önünde bırakılan arabadaki çocuktur. Ya da, annenin pencereden görebileceği şekilde kapının önünde bulunan çocuktur.

Çocuğu kaçıran kadın tamamiyle kleptaman gibi duygularını anlatıyor: Nesnenin (burada çocuk) algılanmasında çocuğun elde edilmesi hususunda karşı konmaz bir arzu duyuyor. Fırsat bekliyor hiç bir fırsat çıkmazsa büyük bir hayal kırıklığına uğruyor. Üzüntüye kapılıyor. Burada da tam kleptomanide olduğu gibi durum arzuyu yaratmaktadır. Önceden düşünülmüş bir maksat, bebeğin kimliği nadiren rol oynamaktadır. Genel olarak, ebeveynleri fakir olan çocuklar kaçırıldıklarından bu işte maddî durum etki yapmaz.

Ortaya çıkan sıkıntı yüzünden küçük avın ka

çırılmasında duyulan duygu büyük bir sevinçten, çocuk için duyulan bir şefkattan ibarettir. Çocuğu kaçıran kadın, onu bir tehlikeden kurtardığını, ona bir nevi yaşam kazandırdığını düşünür. Bundan başka, kısa veya uzun bir zaman sonra, gerçeklik ile karşı karşıya gelir ve en kısa bir zamanda çocuğu bırakmak zorunda kalır. Onu bir örtüye, kâğıda veya benzer birşeye sarar. Onu, bulunacağına inandığı bir yere bırakır (yalnız hemen değil) ve kaçar. Az zaman önce çok arzuladığı bu çocuğun kaderi ile ilgilenmez. Vicdan azabı çekmez. Hiç bir günah bilincini taşımaz. Bu ise bir kleptamanı hatırlatmaktadır.

Ne yazık ki böyle durumları tahlil etmek fırsatını hiç bulamadım. Fakat bu tipten iki kadını ciddi bir psikiyatrik gözleme tabi tuttum. Uzun yıllar boyunca bu çeşit çocuk kaçırmalarla ilgili bütün gazete haberleriyle ilgilendim. Şahsen iki vaka inceledim. Bunlar kolayca koca bulabilecek ve anne olabilecek genç kızlara ait idiler. Bu kızların annelik duyguları patolojik bir şekil almıştı. Doğumu ancak, fena anne masalından da yararlanmak suretiyle, senbolik kurtarma gibi yaşamak istiyorlardı. Onların çocuğu terkeden ve bilinmiyen tehlike ile karşı karşıya bırakan anne ile özdeşmeleri (benzeme — identification) macaralarının son jestlerinde, tıpkı bu fena anne gibi davrandıkları zaman gerçekleşir.

Bu olaylardan her birinde, annenin ümitsizliğinin ve sıkıntısının çocuğu kaçıran kadının duyduğu hazza geniş ölçüde yardım ettikleri aşikârdır. Yalnız, onun heyecan sürecinin merkezinde kendisine ait olmıyan ve başka bir kadının önemli bir şeyini ele geçirmek isteğini taşıyan hal vardır. Aksiyon esnasında kurtarma masalı duruma egemen olur. Bundan başka, zarar vermek eğilimi bilinçsizdir. Bunun sonucu olarak, hiçbir kabahatlılık duygusu duyulmaz.

Gözlemini yaptığım bu iki kadın fakir ve kalabalık ailelerden geliyorlardı. Bu kadınların kendilerinden küçük bir sürü erkek ve kız kardeşleri vardı. Çok küçükken, kardeşlerine bakarak annelerine yardım etmeğe mecbur edilmişlerdi. Onlar da bu çocuklara sahip olmak, onları annelerinin elinden almak arzusunu elbette duymuşlardı. Bir çocuğu almak ve bırakmak arzusu arkadaşına şöyle diyen her küçük kızda vardır : «Şimdi seninle oynamak istemiyorum, çünkü küçük kız kardeşime bakmam gerekiyor.» Böyle bir durum ruhta uzun zaman devam eder ve kadını tekrara zorlar.

Psikolojik nedenlerle anne olmak, çocuk dünyaya getirmek imkânını bulamıyan, annelik ruhunu başka kadınların çocuklarını evlat edinerek tatmin etmeğe çalışan bu kadınları daha önce söz konusu ettiğimiz öğretmenlere, hasta bakıcılara, ilh, benzetebiliriz. Yalnız, bu evlat edinme problemi çok

giriftir. Bu problemi daha sonra daha esaslı bir şekilde ele alacağız.

Görünüşte başka yerlerden ziyade Amerika'da, cinsel olmıyan, doğurma tehlikesinden uzak ve erkeksiz başka bir anneliği gerçekleştirme şekli vardır. Buna faal mesleklerde çalışan, az veya çok yücölmüş bir dostlukla bir arada yaşıyan, evlatlık edinen iki kadında raslanmaktadır. Genel olarak, bu kadınlardan biri annelik işini üzerine alır. Ötekisi ise ailenin işleriyle meşgul olur. İlgilerdeki ayrılık sadece izafidir. İzafidir; çünkü, genel olarak, iki kadın da annelik duygusunu tatmin etmek ister. Erkeklik unsurunun birinde, kadınlık unsurunun da ötekinde egemen olması Balzac'ın iki kadınında belirtilen mekanizmayı hatırlatmaktadır. Bu kadınlardan herbiri zıt bir eğilimi temsil etmektedir. İki kadın çocukla münasebet halinde faal bir annelik ruhunu yaratmak için birbirlerini tamamlamaktadırlar. Erkek davranışı çoğu zaman aldatıcıdır ve daima bir erkeklik kompleksine uymamaktadır. Erkeğin yer almadığı böyle bir durum iki dost kadın arasında da yer almaktadır. Bu kadınlardan birinin sona eren evlilikten veya evlilik dışında meydana gelen bir çocuğu vardır. İki dosttan en çok faal olan diğerini cinsiyetle ilgili maceradan uzak bulundurur ve terkedilen erkeğin işini üzerine alır. Anne ve çocuğu için çalışır. Bu uydurma erkeklik yolu ile kendi annelik ihtiyacını tatmin eder.

Bu çeşit çözümleri saymakla bitiremeyiz. Bunlara psikiyatrik konsültasyonlarında ve özellikle, sosyal servislerde raslamaktayız. Bu servislerde, maddî veya başka yardım istiyen anneler çoğu zaman kendi psikolojik problemlerini ortaya atarlar. Cinsiyet ile annelik ruhu arasındaki ayrılık, Louise de olduğu gibi daima annelik ruhu lehinde olmaz. Louise'e benzeyen kadınlara, onun sosyal sınıfından ve kültür seviyesinde olmasalar bile, gerçek yaşamda raslanılır. Louise'de gördüğümüz şeyleri, bir maske ile saklanmış büyük heyecanları birçok kadınlarda buluruz. Bu tipten olan bir kadından, Julia'dan söz açacağız.

Julia, on beşinci yaşından beri kendisini tanıdığı bütün erkeklere vermişti. Hiçbir zaman tatmin olmamıştı. Daima mutsuzdu. Sıkı bir eğitim görmüş olmasına rağmen yaptığı işlerden hiç vicdan azabı duymuyordu. Bu oldukça şaşıracak bir şeydi. Burada yalnız onun yaşamiyle ilgili bazı olayları nakledeceğim.

Fahişelik yaşamından uzaklaştırmak için erkek arkadaşları Julia'yı iki defa şerefli bir evliliğe teşvik ettiler. Bu da tabii başarısızlığa uğradı. Julia'nın hiç çocuğu olmadı. Julia çocuk istemiyordu. Annelik ve annelik ruhu onda tiksinti yaratıyordu. Bir kelime ile, Julia'nın annelik tarafı çok zayıftı. Bununla beraber Julia içgüdüsel yaşamında tam bir anne idi.

Julia'nın nevrotik davranışı ilk çocukluk olaylarına, aşırılığa kaçan anne bağıllığına dayanılarak izah edilebilir. Julia tam altı yıl annesi tarafından şımartılan tek çocuk olarak kaldı. Sonra anne üstüste üç defa gebe kaldı. Julia her yeni doğumda anne sevgisinin biraz daha azaldığını gördü. Sık sık, «kalpte taşınan çocuğun hikâyesi» ni işitti. Ruh acı hayal kırıklığı ile doldu.

Julia, annesinin gebeliklerinde beklenen çocukları, özellikle, süt emzirme zamanlarında, çok kısıkanıyordu, yaşındaki küçük kızlar gibi, aynı zamanda annesinin ve küçük erkek kardeşlerinin rollerini oynamak istiyordu. Anne ile çocuk arasındaki vücut birliği arzusu mühayyilesinde yavaş yavaş cinsel arzunun yerini aldı. Daha uygun hiçbir tecrübe yapabilecek bir durumda değildi. Cinsel münasebetlerinde anne — çocuk birliği arzusunu gerçekleştiriyordu. İçtepisel olarak kendisini verdiği genç erkekler her zaman üç erkek kardeşinin sembolü idiler. Julia cinsel soğukluk gösteriyordu. Çünkü, mühayyilesi cinsiyeti uzaklaştırıyordu. Julia'da, görünürde kabahatlılık duygusu mevcut değildi. Çünkü, kendiliğinden yaptığı annelik bağıışı ile küçük çocuklara karşı duyduğu düşmanca rekabeti inkâr ediyordu ve böylelikle bilincini ferahlatıyordu.

Julia görünüşü ve davranışı ile bir fahişe olan Anna'ya olağan üstü bir şekilde benziyordu. Her

ikisi de aynı tipte, kumral, cana yakın, mavi gözlü idiler. Julia'nın daima sevimli bir hali vardı. Anna'da iyilik, bazı hallerde yerini, oldukça bayağı hidet nöbetlerine bırakıyordu. Zorluklar içinde gördüğü erkeklere karşı yumuşak, tatlı davranıyordu. Onlara yardım etmek istiyordu. Başka erkekleri sert muameleye lâyık zararlı hayvanlara benzetiyordu. Julia ve Anna'nın erkeklere karşı aynı annelik ruhunu taşıyıp taşımadıklarını bilmiyoruz. Julia'nın cinsel münasebetlerinde anne hayali daima canlanıyordu. Anna, anladığımıza göre, anneliğini ancak mühayyel yaşamında tatmin edebiliyordu. Hayallerini hiç kimseye hatta, güvendiği bana bile açıklamıyordu. Bir çocuğu olduğunu, onu sevdiğini uzun uzun anlatıyordu. Bunu, zaman zaman yatırıldığı hastahanedeki psikiyatri servisinin baş hemşiresine yapıyordu. Ondan, ölümünden sonra çocuğunu evlat edinmesini istiyordu. Fakat Anna'nın ölümünden sonra bu çocuk bulunamadı. Çocuk sadece onun mühayyilesinde yer almıştı.

Bu davranışı ile Anna, yalnız çok sevdiği annesinden ve baba asla bulunmadan, bir çocuğu olmasını isteyen küçük bir kız gibi hareket ediyordu. Onun mühayyilesinde yer eden hemşire, şüphesiz, annesinin yerini alıyordu. Julia'nın tersine olarak, Anna'nın davranışı kaba gerçek nedenlere dayanıyordu. Anna'nın babası ayyaş ve kaba idi. Zararlı cinsel davranışlarıyla karısına kazandırdığı çocuk-

lar onun için bir yükten (Anna böyle düşünüyordu) başka şeyler değildi. Görülen bu nedenler yüzünden Anna'nın annelik ruhu gelişemezdi. Bununla beraber, onda, Louise'de olduğu gibi, saldırgan bir fahişenin bayağı bir davranışı içinde saklı ve bilinçten kuvvetli bir şekilde uzaklaştırılmış büyük bir annelik özlemi vardı.

Julia'nın psikolojik gelişmesi zorluklarla karşılaştı. Çünkü birbirine aykırı iki eğilim, cinsiyet ve annelik ruhu, ayrı ayrı gerçekleşemeyecek tarzda, onda birleşmişlerdi.

Anna'nın durumunda kaba gerçekler olağan bir anneliğin meydana gelmesini önlemişlerdi. Oysa Julia kendisine iyi bir eğitimi ve sosyal korumayı sağlaması gereken bir sınıfa mensuptu. Çevrenin maddî şartları Anna'yı sokağa düşürmüştü. Bununla beraber Anna, annelik duygularını muhafaza etti ve gösterdi. Yalnız bunu gizli bir şekilde yaptı.

Eğer akdın ruhunun çeşitli unsurları kimya unsurları gibi ölçülebilselerdi onların tahlilleri Julia ve Anna için acaba neler gösterirdi? Bu genç kızların annelik ruhu derecesi çocuklarıyla doğrudan doğruya kurdukları münasebetlerle ilgi heyecanı duyan bir annede yer alan annelik ruhununkinden farklını olurdu? Annelik ruhunu kendini gösterdiği şekilde mi değerlendirmemiz yoksa bunu

bir yana bırakarak sadece belirtilerinin kuvvet derecelerini karşılaştırmamız gerekiyor?

Kimi kadınlarda annelik ruhu, annelik heyecanı ile diğer bütün heyecanlar arasındaki sınır kaybolacak şekilde duygusal yaşamı kaplar. Bu gibi hallerde cinsiyet annelik duygusu ile birleşir. Çünkü ister monogam, ister fahişe, bu kadınların cinsiyeti annelik ruhuna katılır. Renée, tamamiyle monogam yaşamında bile, sadece bir anne idi ve cinsel tecrübeden uzak kalıyordu. Julia ve Anna, her ikisi de, sokağa düşmüşlerdi ve cinsel tatmin-den, annelik sevinçlerinden yoksun olmalarına rağmen, kuvvetli bir annelik durumuna sahip idiler.

«Brooklyn'de bir ağaç bitiyor» adlı romanda, doğrudan doğruya yaşamdan alındığı sanılan bir kimse olan Sissy aynı tecrübede bu iki heyecanı duyuyor. Perişan ve okuma yazma bilmiyen bir fahişe olan Sissy bir çok erkeklerin ateşli bir metresidir. İnce bir kadın ve anne sezişine sahip olan bu kadın bütün bu erkekleri mutlu yapıyor. Çünkü o yaradılıştan bir annedir. Yıllarca gerçek annelikten tamamiyle yoksun kalan bu kadın kucakladığı her erkeği bir çocuk gibi görüyor. Bununla beraber bu yüzden erkekleri daha az erkek bulmuyor. Çünkü, onları bir erkek olarak da arzuluyor.

Sissy'nin iki zaafı vardı: O büyük bir aşık ve büyük bir anne idi. Fazla şefkatli idi. Parasını, za-

manını, elbiselerini merhametini, anlayışını, dostluğunu, arkadaşlığını, aşkını esirgemiyordu. Kendisinde bulunan şeyleri, bu şeylere ihtiyaç duyanlara vermek hususunda büyük bir arzu duyuyordu. Yol-
da karşılaştığı herkesin annesi idi. Başta erkekleri, kadınları, yaşlıları, özellikle çocukları, seviyordu. Herkesi mutlu yapmak istiyordu. İtiraflarını arada bir dinliyen rahibi baştan çıkarmağa kalkışmıştı. Çünkü onun hesabına üzülüyordu. Onun, katlandığı bekârlık yüzünden kendisini dünyanın en büyük hazzından yoksun ettiğine inanıyordu.

Sissy, 14 yaşında iken gebe kalmıştı. 24 yaşına kadar sekiz çocuk doğurmuştu. Bu çocuklardan hiç birisi yaşamamıştı. Bu faydasız doğumlardan her birinden sonra Sissy'nin çocuk sevgisi fazlalaşıyordu. Sissy, sevecek bir çocuğu olmadığı zamanlarda aklını kaybedeceğini düşünüyor ve korkunç anlar yaşıyordu. Gerçekleşemiyen anneliğini düşüp kalktığı erkeklere, kız kardeşlerine ve onun çocuklarına yöneltiyordu.

Burada şu soruyu soracağız: annelik duyguları cinsiyet yararına tamamiyle yok olan kadınlar var mıdır? Cinsiyeti meslek haline getirmiş olan fahişe Anna, bize annelik özlemini açık bir şekilde anlattı. Çeşitli mesleklerden fahişeler gördüm. Fakat şefkatten tamamiyle yoksun saldırgan bir fahişe tipine, anneliğe karşı ve annelikten yoksun bir fahişe tipine hiç raslamadım. Anne olmaktan ta-

mamiyle uzak bu tip şüphe yok ki cinsiyetle (fahişeler) annelik ruhu (cinsel olmıyan anneler) arasında esaslı bir ayırma yapan bir tip erkekler tarafından yaratılmıştır. Kadınların her türlü annelik ruhu izlerini kaybettikleri bir medeniyetle ilgili bir etnolojistin dökümanları karşısında büyük bir hayrete düşmemek mümkün değildir. Bu dökümanlar Carlinton tarafından verilmekte ve Kardiner'in markizliler medeniyeti hakkında yazdığı Fert ve Topluluk adlı eserinde yer almaktadır.

Kardiner bu çalışmaya mükemmel bir inceleme tahlilini ilâve etmektedir. Burada onun düşüncelerini münakaşa etmiyeceğiz. Yalnız markizli kadınların psikolojilerinin bir unsuruna ait iyice belirli meseleleri, onların annelik ruhları ile ilgileneceğiz. Bu problemi ele almadan önce, Linton'un çalışmalarının bazı önemli taraflarını belirteceğiz.

En büyük çocuk, cinsi ne olursa olsun, doğuşundan, veya en büyük çocuğun yerini almak üzere evlat edinilen çocuk, gelişinden itibaren ailenin gerçek şefi oluyordu. Markizlilere ait efsanelerde bir erkeğin tarihinin ilk çocuğun doğumundan sonra sona ermesi çok ilgi çekicidir. Erkek, çocuk dünyaya gelir gelmez sahneyi terkeder ve masal çocuğun maceralarıyla devam eder.

Bir ailede erkeklerin sayısı kadınlarınkini çok geçiyordu. Bu adalardaki cinslerin sayıları arasın-

daki ayrılık şaşırtıcı idi. Markizliler çocuk öldürmediklerine yemin ediyorlardı. Bununla beraber bir kadına iki buçuk erkek düşüyordu. Onların küçük kızı öldürmeleri mümkündür. Yalnız bu âdet kültürel dökümanlarda yer almamıştır. Bu davranışın nedenlerini bulmak zordur. Yalnız topluluğun yiyecek kaynaklarına göre çoğaldığı düşünülebilir. Kötü mevsimlerde, yiyecek az olduğu zamanlarda çocuk sayısının artmamasına dikkat ediliyordu. Büyük erkek çocuklar en güzel ve cinsel bakımdan en çok tecrübeli genç kızlarla evlenmek istiyorlardı. Çünkü, kadınların cinsel cazibeleri ailelerin önemlerini ve prestijlerini artırıyordu. Gerçekten egemen olan, kadındı. Kadın cinsel yakınlıklarıyla erkeklere egemen oluyordu.

Çocuktan samimiyet veya hizmet gibi önemli şeyler istenmiyordu... Çocukla evdeki yetişkinler arasında duygusal bir bağlılığın bulunduğunu gösteren bir şey yoktu... Çocuklar annelerine karşı saygılı, fakat, ilgisiz idiler. Onların evdeki kadınlara karşı fazla merak duyar bir halleri vardı...

Kadınlar çoğu zaman gebeliklerinde veya doğumlarında ölüyorlardı. Bu bir çok üzüntülerin ve anlaşılamazlıkların konusu idi. Ölümün kara büyüden veya fena ruhlardan meydana geldiğine inanılıyordu. Nevrotik kaynaklara dayanan uydurma gebeliklerle karşılaşmak da nadir değildi. Kadın iki kocası yanında gebeliğinin kendisine sağladığı oto-

rite ile hareket etmek istiyordu. Bu gebeliğin sonuçlanmadığı görülünce çocuğun vehimi - hai (1) tarafından kaçıırıldığına inanılıyordu.

Baba gerektiği zaman doğumda hazır bulunuyordu. Ebe kadın yoktu. Çünkü, doğumda kötü ruhların hazır bulunduklarına inanılıyordu. Kadınlar yaklaşımdan korkuyorlardı. Doğumdan hemen sonra, kadın göbeği dişleriyle veya tırnaklarıyla koparıyordu.

Markizliler süt emzirmenin çocuğun yetiştirilmesini zorlaştırdığına ve çocuğu disiplinsiz yaptığına inanıyorlardı. Kadınlar göğüslerinin katıllıkları ve güzel şekilleri ile övünüyorlardı. Sürekli bir emzirmenin göğüslerini harap ettiklerini düşünüyorlardı ve bunun sonucu olarak da bu işten nefret ediyorlardı...

Linton'un çalışmaları ve kardiner'in değerdirmeleri markiz medeniyetinin durumu hakkında bize esaslı bilgiler vermektedirler. Markizli kadınlar yalnız annelikten uzak kalmak istemiyorlardı. Aynı zamanda iyi davranmıyorlardı. Çocuklarını beslemiyorlardı veya besleme işini çok hoyrat bir şekilde yapıyorlardı. Onların dış çevre ile bütün münasebetleri tamamiyle cinsel bir mahiyet taşıyordu. Sosyal durumlarını sadece cinsel değerdlerine borçluidiler. Çocuklarına ve kocalarına şefkat

(1) Vahşi, çok güzel ve genç kadın.

duygularını duyabilecek kimseler gibi görünmüyorlardı.

Efsanelerde çocukları parçalıyan ve erkekleri de sırf parçalamak için baştan şıkaran vehimi - hai vahşı genç ve çok güzel bir kadındı. Vehimi - hai efsanesi, yiyecek ve yiyeceklerle ilgili her şeye en büyük önemi veren, bir topluluğun mühayyilerinde doğmuştur. Markizlilerin bütün duygusal yaşamları, masalları, dini âdetleri ilh, ağızla ilgili unsurlarla doludur. Bu insanlar yamyamdırlar. Yalnız çocuklarını ve çocuklarına yakın kimseleri pek istisnai hallerde yemektendirler. Kadınlar ve erkekler eşittirler. Kadınlar da faal bir şekilde yamyamlığa katılıyorlar.

Bizimkine çok yabancı bir medeniyetin mühayyel bir yaratığı olan Vehimi - hai, bizimki de dahil, başka kültürlerde gördüğümüz ve bize yabancı olmıyan biridir. Çoktanberi biliyoruz. İyi meleğin zıddı olan masallardaki cadı kadın, her birimiz için fena annenin yerini almaktadır. Annemizle aramızdaki anlaşamamazlıkların ilkel ikili yaşayışımızda bizim iyi olmıyan durumumuzu belirtmeğe yaramaktadır.

Haensel ve Gretel'in masalları bu bakımdan çok ilgi çekicidirler. Kardiner örnek olarak şunları söylüyor :

«Bu masallardaki zalim anne çocuklarını aç

bırakıyor. Onları dışarı, ormana atıyor. Çocuklar ormanda kendileriyle ilgileneceğini vadeden bir periyi rüyalarında görüyorlar. Ertesi gün kendilerini fırının kapılarına doğru çeken ve fırının içine sokmağa çalışan bir cadı ile karşılaşılıyorlar...»

Başka masallarda cadı zehirle aşk iksirini birbirine karıştırır... Zehir rakipleri yok etmek, iksir ise erkekleri baştan çıkarmak için kullanılır. Medeniyetimiz yakın geçmişteki büyücülerin davalarını hatırlıyor. Bu davalarda kadınlar öldürmek maksadiyle zehir hazırlamakla birbirlerini suçluyorlardı. Bunlar çocuklar için duydukları yamyamlık eğilimi bakımından cadı vehimi - hai ye çok yakındırlar. Anne ile anlaşılamamazlık, masallardaki cadıyı yaratan anlaşılamamazlık, bilinçsiz olarak anneye yönelen suçlamadan meydana gelmektedir.

Medeniyetimizde, çocukluklarında anneleri (veya onların yerini alan kadın) tarafından sevilmiyen kadınlar sevilenler gibi annelik ruhuna sahip olmazlar. Onların kendi annelerini sevmemeleri ise annelik duygularını durdurur. Buna karşılık, çocukluklarında anneleri tarafından sevilmiyen kadınlardan bazılarının, annelerinin tersine olarak kendi çocuklarına karşı fazla müsamahakâr davrandıklarını görmekteyiz. Bunlar çocukluklarında yoksun kaldıkları şeyleri kendi çocuklarına vermekte çok ileri gitmektedirler.

Bana göre, annelik duygularının körlenmesi çocuğun doğuşundan hemen sonra meydana gelmektedir. Yeni doğan çocuğun ilk beslenme isteğinin markizli kadında, yamyamlığı ile ilgili büyük bir korku, çocuğu tarafından yok edilme korkusunu yarattığına şüphe yoktur. Bu korku yerindedir. Çünkü, meme emen çocuk gerçekten annesinin vücudunun bir kısmını yutar.

Bizde de, anneler üzerinde doğrudan doğruya yapılan gözlem yiyecek probleminin anne — çocuk münasebetinin ilk plânında yer aldığını göstermektedir. Çocuğun istekleriyle annenin bu istekleri yerine getirmekteki iyi niyeti almak ve vermek arasındaki ilk münasebeti meydana getirir. Birçok kadınlar, yamyamlık arzulardan ve yasaklardan uzak olmalarına rağmen, süt emme isteğine karşı büyük bir bilinçsiz korku gösterirler. Bu korku çocukların beslenmelerinde yer alan sayısız zorluklarda önemli bir rol oynamaktadır. Bu korku çoğu zaman annenin çocuğunu emzirmekten kaçınmasının bilinçsiz bir nedenidir.

Kurtizan tipine giren ve vücutlerine düşkün olan kadınlar güzelliklerini ve cinsel cazibelerini kaybetmemek için annelik fonksiyonunu benimsemezler. Bizde de bu çeşit nedenler kadının Beni'ni yok etmekten çok korkmasının suni rasyonalizasyonundan başka bir şey değildirler. Markizlilerde bu yok etme korkusu yamyamlık eğiliminden mey-

dana gelmektedir. Bizde ise, kadının Ben'ini çocuğun lehinde kaybetmek tehlikesinden, daha çok manevileşmiş tehlikeden doğmaktadır. Her iki halde de, korku anne — çocuk arasındaki münasebette rol oynayan olumlu kuvvetlerden üstün olabilir. Medeniyetimizde süt emme ile ilgili anlaşılamazlıklar uzun zaman etkilerini gösterebilirler. Fakat anne başka bir plânda çocuğu ile münasebet kurabilir. Markizlilerde böyle birşey yoktur. Çünkü, yamyamlığın yarattığı ihtilâf olduğu gibi devam etmektedir.

Medeniyetimiz ile markiz medeniyeti arasındaki benzerliği daha da ileri götürebiliriz. Bir alman ressamı olan Maxklinger'in Anne tablosu, tombul sağlık fışkıran ve annesinin kucağında oturan bir bebeği göstermektedir. Kadının vücudu cansız, bir deri kemikten ibarettir. Bu tablo, körpe varlığın annenin yaşamının zararına, annenin yokluğu pahasına geliştiğini realist bir şekilde belirtmektedir.

Markizlilerle ilgili çalışmalarda şunları okuyoruz : «Bir erkeğin tarihi daima ilk çocuğun doğumunda sona eriyor.» Sosyal bakımdan, erkek varlığını ilk çocuğu lehine terk etmektedir. Bu bir köşeye itilme düşüncesinin annenin ruhunda, anne bir çocuk, özellikle kız çocuk dünyaya getirdiği zaman, korku yarattığını, anneyi dehşete düşürebileceğini söyleyebiliriz. Bundan başka, markizlilerde sosyal durum, çocuğun cinsiyeti ne olursa olsun, ilk çocuk

tarafından yaratılır. Markizli kadınların başka kadınları, özellikle, sosyal durumda değişiklik yapan cinsel cazibeye sahip olanları fazla kıskandıkları bildirilmektedir.

Bu kıskançlık belki, dünyaya henüz gelmiş kız çocuğa da yönelebilir ve annenin yamyamlık korkusunun artmasında rol oynayabilir. Markizlilerde ödip kompleksinin sadece elektra kompleksinin tersi şeklinde kendini gösterdiği ve baba ile kızı arasında gayrimeşru münasebetin yer aldığı söylenmektedir.

Markizli kadın fena bir insandır. Onun mühayyilesi, fauna'yı, erkek ruhunu yarattı. Bu ruh, kadına, kendisine sağladığı cinsel haz karşılığında, başka kadınları öldürmek hususundaki arzularını gerçekleştirmekte yardım eder. Fauna, metresinin emriyle doğum yapan anneleri, bebekleri öldürmekte, annesinin karnındaki çocuğu yok etmektedir. Kısacası o, markizli kadınların, bizde hastalarda psikanalizin meydana çıkardığı ve onlarda kaba hatlılık duygusunun doğmasında geniş ölçüde rol oynayan bütün bu fena istekleri gerçekleştirmektedir. Üreme olaylarında yer alan savunma tepkileri ve korkular Fauna ile ilgili inanca çok yakındırlar. Fauna'nın, kadınların fena arzularını bilen ve Fauna efsanesinden nefret eden erkeklerin mühayyilelerinde doğup doğmadığını veya markizli kadınların kendi algılarını bu efsanede arayıp aramadık-

larını, söylemek zordur. Yalnız, vehini - hai markizli kadının kendisidir. Fena bir annedir. Bu anne, çocuk tarafından yok edilmek, yamyamlık korkusu ile onu emzirmez. Korkusunu onun tarafından pasif bir şekilde yok edilmek ihtimalini onu aktif bir şekilde yok etmek ihtimaline çevirerek etkisizleştirir. Lohusanın, cinsel bir konu olmaktan meydana gelen kadınlık değerini kaybetmek korkusu ile yeni doğan kızını yiyerek gençlik cazibesine kavuşmağa çalışması, böylelikle bir vehini - hai olması çok mümkündür.

Markizlilerde doğumun olduğu yer tehlikelidir. Fena ruhlarla doludur. Herkes oradan uzak kalır. Yalnız koca doğumda hazır bulunur. Bu yer haram edilmiştir. Bu yiyeceklerle ilgili haramı kuvvetli bir şekilde hatırlatmaktadır. Mevcut sağlık şartları yüzünden birçok kadınlar ve çocuklar ölmektedirler. Bu da fena ruhlar inancını oldukça iyi bir şekilde izah etmektedir.

Etnologun, şu önemli sosyolojik soruya cevap verememesi dikkatı çekmektedir : bu memlekette neden bir kadına karşı iki buçuk erkek vardır? Doğan kız çocukların erkek çocuklardan daha az olduklarını söyleyemediğimize göre, ölüm oranı her halde kız çocuklarda daha yüksektir. Markizliler çocuk öldürmediklerini söyledikleri zaman etnolok tam olarak inanmadı. Doğum oranının yiyecek mikdariyle kontrol edildiğini kuşku ile karşıla-

dı. Ben bu kontrolün, markizli fena kadınların vehini - hai'nin yardımıyla yapıldığını düşünüyorum.

Bizde, biliyoruz, doğum çok zor ve yıpratıcı olduğu zaman genç anne sıkıntılı, saldırgan bir durum alır. Böyle bir durumda, vehini - hai'nin ilkel kadının ruhunu ele geçirmesi ve kendisine yeni doğan çocuk aleyhinde bir yamyamlık davranışını yaratması mümkündür. Annenin göbeği dışlarıyla kopardığı söylenmektedir. Onun yalnız göbeği ısır-mamasından ve böylelikle, erkek, kız çocukların doğum oranını kontrol etmesinden korkmaktan kendimi alamıyorum.

Medeniyet tarihinde doğumda bir çok kadınların bulunmalarını istiyen âdetin bulunduğunu görüyoruz. Doğum yapan kadının, ölüm korkusuna göğüs germek için, sevimli ve candan kadınlar topluluğuna ihtiyacı vardır. Bizden önceki kuşağa kadar anneler kızlarının doğumlarında hazır bulunmak zorunda idiler. Kızlarının sıkıntılı bekleyişlerini paylaşırlardı ve onları ilk annelik işlerine alıştıırırlardı. Bu âdet, kadının kendisi de bir anne olmak için annesiyle tam olarak anlaşmak hususunda duyduğu büyük bir ihtiyaca cevap veriyordu.

Markizli kadın fenadır; çünkü çocukluğunda anne sevgisinden yoksun kalmıştır. Annelik ruhu,

daha ilk andan itibaren, yamyamlık korkusu ile yok olmuştur.

Bir kadın annelik özelliğini kazanabilmesi için dünyaya bir çocuk getirmek ihtiyacında değildir. Türün annelik ruhu dolaylı amaçlara yönelebilir. Anneliğin dolaysız bir şekilde gerçekleşmesine karşı koyan psikolojik zorluk çeşitli nedenlerden meydana gelebilir. Kadın çocuğun lehinde kişiliğini kaybetmekten korkar. Bu korku bir ilkel ölüm korkusu veya cinsel değeri, güzelliği tehdit eden bir tehlike gibi kendini gösterebilir. Gebeliğin yarattığı tahditler ve gerçek zorunluklar, ilh, korkusu olabilir. Sonra bu çoğu zaman bir meslek, zihinsel faaliyetlerden uzak kalmak korkusudur. Anneliğin büyük duygusal zorunlukları karşısındaki yetersizlik duygusudur. Bütün bu korkular ve diğerleri çoğu zaman eskinin yerini yeniye bırakmasını isteyen tabiat kanununa dayanmaktadırlar. Markiz medeniyeti bu korkuların mükemmel bir ifadesidir.

Tabiat bilgeliği bu korkuları yenmek çarelerini hazırladı. Kadının çocuğu için duyduğu sevgi, olağan olarak, çoğu zaman kendi varlığı için duyduğu sevgiden daha kuvvetlidir ve üremede yer alan ebedilik düşüncesi yok olmak korkusunu yenmektedir.

Bizim medeniyetimizde de kadının cinsiyeti annelik duygularını gölgeliyebilir. Bilindiği gibi,

psikolojik enerjiler her zaman hedeflerini değiştirebilirler. Verdiğimiz bazı örnekler kadın ruh yaşamının iki unsurundan birinin diğerini nasıl bir yana ittiğini ve diğerinin buna rağmen, bilinç altına itilmiş şekliyle kaldığını göstermektedirler.

Her büyük ihtirasın özelliği, diğer bütün duyguları bilinçten uzaklaştırmak suretiyle kendini belli eder. İhtiraslı bir şekilde aşık olan bir kadın bir süre çocuklarına karşı yabancılık duyabilir ve onları bir yük gibi düşünebilir. Çocuğunun yaşamı için titriyen bir anne aşığı ile ilgili duygularını bilincinden uzaklaştırır. Sosyal korkular çoğu zaman, en büyük arzusunu gerçekleştiren bir kadının gerçek bir sevinç duymasını önlerler. Annelik özelliklerini en fazla taşıyan genç kadınlar, varlığı devam ettirme içgüdüsünün zoru ile, en küçük bir acı duymadan, meşru olmıyan çocuklarından vaz geçmekten çekinmezler.

Sinir hastası bir kadın, annelik ruhunu dolaysız amacından kolaylıkla uzaklaştırabildiği ölçüde erkek için duyduğu aşka şefkat ve ihtiras katabilir. Münevver bir kadın işini çocuğu gibi görebilir ve böylelikle, annelik ruhundan uzaklaşabilir. Erkek kadınlar annelik ruhunu açık bir şekilde belirtebilirler. İç ve dış şartlara göre, bir kadın anneliğini az veya çok belli edebilir ve zaman zaman cinsiyeti, anneliği ile ortaya çıkabilir.

Örnekler bulmak için yeniden edebiyata baş

vuralım. Tolestoi'nin, Anna Karenine'i annelik ruhu ile cinsiyet arasındaki ihtilâflarla ilgili bol psikolojik bilgiler vermektedir.

Anna Karenine, bize, ihtiraslı cinsiyeti açıklanmadan önce bir anne gibi tanıtılmaktadır. Daha ilk anda onun sekiz yaşında bir çocuğu olduğunu öğreniyoruz. «O zamana kadar ondan hiç ayrılmamıştı ve bu onu terketmekten endişelendiriyordu.» İlk ayrılışlarında, sosyal faaliyetlerin fazlalığı ve doğmakta olan ilk ihtirasının etkisiyle birden bire oğlunun özlemini duydu.

Genel olarak saat onda oğluna iyi geceler dilerdi. Gece toplantılarına gitmeden önce çocuğunu çoğu zaman kendisi uyuturdu. Şimdi ondan uzak olduğu için üzüliyordu. Başkalarının yanında söyledikleri şeylere fazla önem veriyordu. Düşünceleri hep bukleli saçlı küçüğü Serozha'ye dönüyorlardı. Daima portresini görmek ve onunla konuşmak arzusunu duyuyordu.

Anna'nın Serozha'sı için duyduğu aşırı sevgiyi, sadece anne olduğu için değil, sevmediği kocasının onu katlanmağa zorladığı mahrumiyeti telâfi etmek için sevdiğini düşünürsek, anlarız.

Burada çok iyi bilinen şu durumla bir daha karşılaşıyoruz. Kadının çocuğu için duyduğu sevgi bir çok faktörlere bağlıdır. Fazla sevilen bir kocanın (veya bir aşığın) çocuğunun akıl izdivacında-

kinden daha çok sevildiği hakkındaki düşünce her zaman doğru değildir. Çocukla telâfi ümidi anne kadında yavaş yavaş gerçek anne sevgisi özelliğini kazanır. Anna Karenine'in yaşamında, çocuk, sosyal durumunun koruyucusu ve yuvasına bağlılığının sembolu rolünü oynamaktadır. Bu faktörün Anna'nın annelik sevgisi ile cinsiyeti arasındaki acıklı anlaşamamazlıkta rol oynadığını düşünmek yerinde olur. Bu kadının yaşamının karşılaştığı ideolojik ve sosyal şartlar ne olursa olsun, onun yuvasına bağlılığı annelik ruhunda yer almaktadır. Anna'nın yuvasından vaz geçememesini tepkili düşüncelerinin basit bir sonucu gibi sanmamalıyız.

Evlilik sadakatının bekçisi oğlunun himayesinden ilk defa yoksun kalan Anna ilk bakışla aşık oluyor. Anna'nın annelik sevgisi bu aşkla beraber sarsıntı geçiriyor. Anna, egemen olduğu iktidarıyla eve dönüyor. Çok özlediği küçük çocuğu kendisini kucaklıyor. Koca kadar oğlu da kendisinde gerçeğe benzeyen bir duygu yaratıyor. Anna oğlunu olduğundan daha sevimli tasarlamıştı. Rüyasından vaz geçmek, onu olduğu gibi görmek zorunda kaldı.

Anna'nın annelik sevgisi ile cinsel aşk arasındaki mücadelede duyduğu herşey çok tipiktir. Anna bu iki heyecandan yararlanacak bir durumda değildir. Çünkü, bu heyecanlardan her biri diğeri tarafından bozulmaktadır. Oğluna döndüğü ve aşkını ona feda etmeğe hazır olduğunu sandığı ölçüde

sevdiği erkeğe karşı duyduğu arzu daha ateşli bir mahiyet alıyordu. Oğlu Serozha, rakibi, faal bir realite değil de bir arzu olduğu sürece kendisini koruya mazdı. Fakat serozha'nın şimdi annenin cinsel tehlikesi karşısındaki korkusundan daha kuvvetli bir muttefiki vardı: bu, annelik ruhunun psikolojik bütünlüğünde en kuvvetli bir faktör olan Anna'nın büyük kabahatlılık duygusu idi. Anne kalbi çocuğun saldırganlığına, kinine, mutsuzluğuna, fena davranışlarına, herşeye katlanabilir. Yalnız annelik özlemine, aşk arzusuna dayanamaz. Anna'da görüldüğü gibi, suçlu annelik bilinci duygululuğu annelik ruhunun özelliklerinden biridir.

Bu kabahatlılık duygusu çok ağırdır ve ancak fedakârlığın tam olarak kabul edilmesiyle sükunet bulur. Kadın mazoşizması faaliyette bulunmadığı zamanlarda kadın ruhu kabahatlılık duygusundan gelen çok daha ağır bir mazoşizmanın kurbanı olabilir. Bu yüzden Anna, anlaşılmazlığına ancak bir çözüm bulabilmiştir. Sonunda onun kaderini tayin eden şey cinsiyetinin annelik ruhu üzerindeki zaferi değil kadınlık pasifliğidir.

Kocasının mektubunu aldığı günden beri, kalbinin derinliğinde herşeyin eskisi gibi kalacağını, yaşayış şeklini, oğlunu feda edemiyeceğini, aşığına gitmek cesaretini bulamayacağını duyuyordu... Eğer o (vransky) bunları öğrenince ve azimli olarak, ihtirash bir şekilde, «herşeyi terket ve benimle gel»

deseydi, kadın belki oğlunu bırakır ve ona giderdi.

Anna oğlunu ele geçirmek için kocasına karşı duyduğu kinden gittikçe daha çok yararlanmıştır. Yalnız bu kin iyi bir muttefik değildir. Onun kaba-hatlılık duygusunu artırmaktadır ve onun için uğursuz olmaktadır. Çünkü bu kin herhangi bir zamanda onun varlığına yöneliyor.

Anna Karenine'in kendisi için verdiği ölüm kararı gebeliği boyunca tipik bir şekilde kendini gösterdi. Bilinçli ve bilinçsiz günahlar için verilen kararın uygulayıcısı, bütün kadınlarda, kendilerinde yeni bir varlığı taşımağa başladıkları anda ortaya çıkar. Anna rüyasında kendisine şu sözleri söyleyen yaşlı küçük adamı görüyor: «Doğum yaparken öleceksiniz, öleceksiniz, Matushka.» Bu tipik bir gebelik sıkıntısı rüyası idi. Bu rüya çeşitli şekillerde kendisini gösterir. Bütün kadınlar Anna gibi aynı şekilde korkudan kurtulurlar :

Korku yüzünden kayboldu. Yüzü ciddi ve şefkatli bir ilgi sevimliliği ifadesini kazandı. Kendisinde yeni bir varlığın kımıldanışını duymuştu.

Bir anne kadın bir çocuğun yerini bir başkasına, ancak birincisinin yokluğunu kabul etmesinden ve bir süre devam eden bir yas evresinden sonra verebilir. Çünkü, çocuklardan her biri ayrı bir çocuktur ve hepsi annelik duygusunda bir araya gelirler.

Suçluluk duygusunun etkisiyle çözülmeyen, kabul edilmeyen bir yas annelik duygusunun yeni bir çocuk için fazlalaşmasını önler. Anna Karenine çocuğunu beslemek istiyor. Fakat bu işi yapamıyor. Onu sevmek istiyor. Bununla beraber yalnız anneliğin gerektirdiği işleri yapabiliyor. Bebek az zamanda onun kalbini kazanmağa muvaffak oluyor. O zaman da o oğlunu daha az düşünüyor. Bu yüzden onunla ilgili günahkârlık endişesi onu eskisinden çok daha ağır bir şekilde hırpalıyor :

Bebegine bakarken, ona karşı duyduğu sevginin şerözaha için duyduğu sevgi gibi olmadığını açık bir şekilde duyuyordu. Bu küçük kızda her şey sevimli idi. Buna rağmen hiçbir şekilde onun ihtiyaçlarını karşılamıyordu... Tatmin edilmemiş bir aşkın bütün kuvveti, sevmediği bir adamdan olmasına rağmen, ilk çocuğa yönelmişti. Daha az zor şartlar içinde doğan kızı hiç bir zaman onun Serozha'sına karşı gösterdiği ilginin yüzde biriyle karşılaşmamıştı. Bundan başka bu küçük kız henüz sadece ümitler vadediyordu. Oysa ki Serozaha hemen hemen bir erkek olmuştu. Cazibe ile dolu bir erkek olmuştu.

Küçük kız hastalandığı zaman Anna Karenine kendisine baktı. Fakat Anna Karenine bütün çabalarına rağmen bu çocuğu seve miyordu... Bu kızı sevdiği bir erkekten edinmişti. Bununla beraber,

bu çocuğu kızı, aşığını da bir baba gibi göremiyordu.

Kısacası, Anna'nın kaderi birleştiremediği iki türlü sevgi arasındaki mücadele şeklinde kendini gösteriyordu. «İnanınız, her ikisini de hemen hemen aynı şekilde seviyorum. Bu iki varlığı, serozaha ve Alexe'i, her ikisini kendimden daha çok seviyorum... Yalnız bu iki varlığı seviyorum, Biri ötekini uzaklaştırıyor. Onları bir araya getiremiyorum. Oysaki benim istediğim tek şey budur.»

Cinsiyet ile annelik duygusu arasındaki bu trajik mücadele burada bir kişinin bireysel kaderini aşan ve kadın kaderinin evrensel bir yanını yansıtan bir görüntüyü canlandırmaktadır. Anna'nın yaşamına giren iki adamın ikisinin de adı Alexei olmasının nedeni nedir! Anna'nın kendisi de bu soruyu soruyor. Büyük Rus yazarı burada, Balzac'ın iki evli kadının hatıralarındaki aynı psikolojik mekanizmaya dokunmuyormu? Belki de iki Alexei, sadık fakat cinsiyet bakımından istenmiyen bir baba, bir baba olarak istinmeyin ve fakat cinsiyet bakımından arzulanan bir aşık halinde ortaya çıkan bir ve aynı kimsedir. Koca Alexei'nin baba rolü Anna doğum yaparken kendini belli etmişti. Eğer faraziyemiz doğru ise, birbirlerinden çok farklı olan iki yazar kadının annelik duygusu ile cinsiyeti arasındaki ezeli çatışmayı benzer şekilde belirtmişlerdir. Balzac'da bu çatışma iki kadın tarafından

temsil edilmektedir. Tolst i'de çatışma iki erkek-
te yer almıştır. Fransız yazarı yaşamı zafere ulaş-
tırıyor. Rus yazarı kararı zalim  st - Ben'e bırakı-
yor.

Bütün ilkel heyecanlar, kıskançlık, rekabet be-
enilmek arzusu, hangi şekilde kendilerini gösterir-
lerse göstersinler, bunlardan başka bir varlık  gru-
na vaz geçilebildiği, varlığı devam ettirme içgüdü-
s  tam egemenliğini kaybettiği ve bu içgüdüye bağ-
lı korkular yenildikleri zaman, saf annelik ruhun-
dan söz açabiliriz.

Ruh bakımından sağlam olan bütün kadınlar
annelik duygusunu aynı şekilde duymazlar. Sayısız
bireysel değişmelerde iki tip ayırabiliriz. Kimi ka-
d nlar çocukları karşısında rekabet etkisini duy-
madan yeni yaşamlarına başlarlar. Kimileri de baş-
tan itibaren, çocuklarıyla kurdukları münasebetler-
de bir çeşit kişsizleşme duygusunu duyarlar. Bun-
lar genel olarak, duygusal yaşamlarını başka de-
ėerlere (cinsiyet, sanat, erkeklik arzusu) yönelten
kadınlardır. Birinci tipteki kadın Beni'ni çocuğu
ile geliştirir. İkinci tipteki kadın ise, kendisini bağ-
lı ve fakirleşmiş bulur.

Maddi yaşam şartları, sosyal evre, eski ve ye-
ni tecrübeler çeşitli tiplerde bireysel değişiklikler
meydana getirirler. Kadının kocası, ailesi ile m -
nasebetleri, ekonomik durumu, çocuğunun varlı-
ėındaki yeri kadının annelik ruhuna kişisel g r -
n şler kazandırır.

YAZARIN ŞİMDİYE KADAR ÇIKAN ESERLERİ

Çocuklarda Ruhu Buhranlar - 1941 İstanbul. Kalmadı.

Çocuğunuzu Nasıl Yetiştirmelisiniz? - 1944. Ahmet Halit Kitabevi.

Aşkın Psikolojisi - 1945.

Aşağılık Duygusu ve Karakter. - 1946. Kalmadı.

Eğitim ve Öğretim Meseleleri - I baskı. 1948. Kalmadı.

Eğitim ve Öğretim Meseleleri - II baskı 1961. Öğretmen Dergisi. Ankara.

Tenbelliğin Gerçek Sebepleri ve Giderilmesi Çareleri - 1948 Kalmadı.

Aktif Metodlar - Ahmet Halit Kitabevi. Kalmadı.

Her Anne, Baba, Öğretmen Neler Bilmelidir - I baskı 1955. Kalmadı.

Her Anne, Baba, Öğretmen Neler Bilmelidir? - II baskı 1961. Kalmadı.

Cinsiyet Eğitimi - İstanbul 1955.

Çocuğunuzu Tanıyor musunuz? - Ankara Öğretmen Dergisi I cilt, 20 kitap 1955.

Çocuğunuzu Tanıyor musunuz? - Ankara Öğretmen Dergisi II. cilt, 20 kitap, 1959.

Çocuğunuzu Tanıyor musunuz? - Ankara Öğretmen Dergisi III cilt , 20 kitap 1960.

İnsanın İçyüzü - Ankara Öğretmen Dergisi, 1960.

Başarılı Öğretmen - Ankara Öğretmen Dergisi, 1961.

Alın Yazısı - Ankara Öğretmen Dergisi, 1961.

Kendimize Nasıl güvenebiliriz - Özgü Yayınevi 1963. Kalmadı.

Genç Kız Psikolojisi - Özgü Yayınevi 1963.

İnsan Dramı - Özgü Yayınevi, 1963.

Şahsiyet - Özgü Yayınevi, 1963.

Kadın Psikolojisi - I. kitap. (Çeviri) Özgü Yayınevi. 1964.

Ş A H S İ Y E T

En yeni psikolojik görüşlerle hazırlanan bu eser Eğitim Enstitülerinde, ilköğretmen okullarında, öğretmen yetiştiren bütün okullarda okunan Eğitim psikolojisi dersinin en önemli konularını içine almaktadır.

Millî Eğitim Bakanlığı tarafından bir miktarı satın alınmasına karar verilen bu eserde yer alan başlıca konular şunlardır : Şahsiyet - Şahsiyeti inceleme metodları - Veraset ve şahsiyet - Cinsiyet ve şahsiyet - Psikanalize göre cinsiyet ve gelişmesi - Oral evre - Anal evre - Ödip kompleksi - İğdiş kompleksi - İç salgı bezleri ve şahsiyet - Aile, çevresi ve şahsiyet - Okul ve şahsiyet - Öğretmen-Öğrenci münasebetleri - Öğrenciler arasındaki münasebetler - Sınıfın psikolojisi - İnsan ile ilgili en yeni psikolojik nazariyeler - Fred'ün Adler'in, Kültüralistlerin görüşleri - Şahsiyet bozuklukları - Savunma mekanizmaları, ilh...

Yazan : Dr. Halis ÖZGÜ

Fiatı 6 liradır.

GENÇ KIZ PSİKOLOJİSİ

Yine Özgü Yayınevi tarafından yayınlanan ve Millî Eğitim Bakanlığınca bir miktarı satın alınmasına karar verilen, Eğitim Enstitülerine kaynak kitap olarak kabul edilen, öğretmenlere tavsiye edilen bu eser genç kızları bütün problemleri ve özellikleri ile tanıtmaktadır. Ön ergenlik, erinlik ve ergenlik evrelerini yepyeni ve çok değişik bir görüşle anlatmaktadır. Erinlik dramıyla kadının daha sonraki yaşamı üzerinde yarattığı etkileri belirtmektedir. Orta dereceli kız okullarında çalışan öğretmenler, yöneticiler, anneler, babalar, yuva kuracak erkekler için çok yararlı bilgiler vermektedir.

Yazan : Dr. Halis ÖZGÜ

Fiatı 6 liradır.

İNSAN DRAMI

Modern psikolojiye, gözlemlere dayanılarak hazırlanmış olan bu eserin gerçek amacı, insanı olduğu gibi tanıtmaktır. İnsan efsanesine son vermektir. İnsan gerçekliğini ortaya atmaktır. İnsanın kendisinden kaçması, her yerde kendisini olduğundan daha mükemmel bir şekilde görmek istemesi yüzünden karşılaştığı sıkıntıları, ıztırapları yok etmektir.

Yazan : Dr. Halis ÖZGÜ

Fiatı 6 liradır.

ERGENİN GELİŞİMİ

Bu kitap, orta öğretim çağında bulunan çocuklarımızın gelişim özelliklerini, bu özelliklerle bağıntılı olan ihtiyaçlarını incelemektedir. Çeşitli bölümlerin esas oriyantasyonu, kültürel çevrenin, bu ihtiyaçlara karşı tutumunun, davranışlara yaptığı etki teşkil etmektedir. Bu etkinin incelenmesi ile, ergen davranışlarının yönetilmesinde eğitimin görevinin kristalize hale geleceği düşünülmüştür.

Bu çalışma, «kimi öğretiyoruz?» sorusunu objektif yollardan inceliyerek «nasıl yetiştirelim?» sorusu ile ilgilenenlere faydalı olmak amacıyla yapılmıştır.

Dr. Fatma Varış tarafından yazılan ve ÖZGÜ YAYIN-EVİ'nin yayınladığı bu eserin fiyatı 7 liradır.

Yazan : Dr. Fatma VARİŞ

Kadın Psikolojisi

Annelik Ruhu ve Cinsiyet

Hélène Deutsch, zamanımız psikanalizini en iyi temsil eden psikanalistlerden biridir.

Gerçekten, Hélène Deutsch insan ruhunu, özellikle, kadın ruhunu derinliğine kavramakta, kadının bilinmiyen ve bilinmesi gereken yanlarını aydınlatmakta büyük bir ustalık göstermektedir. Bu yüzden Hélène Deutsch'un Kadın Psikolojisi adını taşıyan ve bir kaç kitap halinde dilimize çevirmeğe karar verdiğimiz iki ciltlik eseri bütün dünyada büyük bir ilgi ile karşılaşmıştır.